

የሰከትላንድ ህግ መመሪያ

ከNew College Lanarkshire የHND
Legal Services ተማሪዎች፣ Fearless
(Crimestoppers)፣ Scottish Refugee
Council፣ Scottish Government እና
Police Scotland ጋር በመተባበር የተዘጋጀ
ፕሮጀክት።

ምስጋናዎች

የዚህ ቡድን ህትመት ከሚከተሉት አስተዋጽኦ እና እርዳታ ውጭ ሊሳካ አይችልም ነበር፡-

New College Lanarkshire [ኒው ኮሌጅ ላናርክሻይር]

Scottish Government [የስኮትላንድ መንግሥት]

Service Police Scotland [የስኮትላንድ የአገልግሎት ፖሊስ]

Scottish Refugee Council [የስኮትላንድ የሰደተኞች ምክር ቤት]

Fearless [ፌርለስ] (የCrimestoppers [የወንጀል ተከላካዮች] አካል)

ልዩ ምስጋና ለሚከተሉት ይገባል፡-

የፍትህ ኮሌጅ ሴናተር የሆኑት የተከበሩ Lord Mulholland C.B.E., K.C.።

የHND Legal Services [የHND የህግ አገልግሎቶች] ተማሪዎች፡-

- Samantha McCaig
- Tamara Sanchez Fernandez
- Maksymilian McCormick

ወደ ሀገራችን እንኳን በደህና መጡ እና በስኮትላንድ አዲስ ህይወትዎ መልካሙን ሁሉ እንመኝልዎታለን።

መቅደም

“የህግ አፈሰር በነበርኩበት ጊዜ ከNew College Lanarkshire የህግ ተማሪዎች ጋር እሰራ ነበር። ከሰራናቸው ፕሮጀክቶች አንዱ የስኮትላንድን ህግ በመሰረታዊ ቃላት የሚያብራራ ቡክሌት ነበር፤ ይህም ለጥገኝነት ጠያቂዎች እና ለሰደተኞች ጥቅም ሲባል ወደ ብዙ ቋንቋዎች እንዲተረጎም ነው። ይህ ተነሳሽነት በScottish Refugee Council፣ በፖሊስ፣ በCrown Office and Procurator Fiscal Service እና በScottish Government የተደገፈ ነበር። ከፍተኛ ጠቀሜታ ያለው ተነሳሽነት መሆኑ የመጀመሪያዎ ሚኒስትር በHampden Park፣ Glasgow በተካሄደ ኮንፈረንስ ላይ በንግግራቸው ላይ በመጥቀሳቸው ተንጸባርቋል።

የመጀመሪያውን እትም ያዘጋጁት ተማሪዎች ለማንበብ እና ለመረዳት ቀላል የሆነ እና በህጉ ላይ ትክክለኛ የሆነ አንደኛ ደረጃ ቡክሌት ለማዘጋጀት በጣም ጠንክረው እንደሰሩ አውቃለሁ። በሰደተኞቹ እራሳቸው ዘንድ በጣም የተደነቀ እና ጥቅም ላይ የዋለ ነበር። አስተማሪዎቻቸው Eleanor እና Ciaran ከህግ ተማሪዎቹ ጋር ከልባቸው እና ከነፍሳቸው በቡክሌቱ ላይ ሰርተዋል። ሁለቱም ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል እናም በጣም ይናፍቃሉ።

ህጉ በእርግጥ ይሻሻላል እናም ያለማቋረጥ ይሻሻላል እንዲሁም ይጨመርበታል፤ ለዚህም ነው የቡክሌቱ ሁለተኛ እትም በጣም የሚያስፈልገው። በህግ ተማሪዎቹ የተዘጋጀው የቅርብ ጊዜው ቡክሌት ህጉን ወቅታዊ ያደርገዋል እና በመጀመሪያው እትም ውስጥ የተካተቱትን ርዕሶች ያስፋፋል። በጣም በሚያስፈልጋቸው ጊዜ በህይወታቸው እርዳታ ለሚፈልጉ የተቸገሩ ሰዎችን ለመርዳት በሰሩት ሥራ እኮራባቸዋለሁ።

ቡክሌቱ Eleanor እና Ciaran ሁለቱም የመጀመሪያውን ቡክሌት በማዘጋጀት ላደረጉት አቅኚ ሥራ ክብር ነው። እንዲጠቀሙበት እደግፋለሁ እና እመክራለሁ።

የፍትህ ኮሌጅ ሴናተር የሆኑት የተከበሩ Lord Mulholland C.B.E., K.C.።

ይዘቶች

ቤተሰብ	7
ጋብቻ እና የሲቪል ሽርክናዎች	7
ፍቺ	7
የወላጅነት ኃላፊነቶች	7
የቤት ውስጥ ጥቃት	9
ማሳደድ (Stalking)	9
እርግዝና እና ፅንሰ ማስወረድ	10
በክብር ላይ የተመሰረተ ጥቃት	11
የቤት ልጅ ግርዛት (FGM)	11
መኖርያ	12
ኪራይ	12
ማስለቀቅ	12
የአካባቢ ባለስልጣን ድጋፍ	13
የአእምሮ ጤና	15
ልደት፣ ሞት፣ ጋብቻ	15
The Law at Home [የቤት ውስጥ ህግ]	16
አልኮል	16
ማጨስ እና ቬፒንግ	16
የቴሌቪዥን ፈቃድ	16
ገንዘብ መበደር	18
በመንገድ ላይ ያለ ህግ	19
ጸረ-ማህበራዊ ባህሪ	19
የሕዝብ ሥርዓት - ሰላምን መጠበቅ	19
ቆሻሻ መጣል - መንገዶችን ጎዱህ ማድረግ	19
የሕዝብ ነውር	19
ማስቆም እና መፈተሽ	19

የእግረኛ መንገዶችን መጠቀም	20
የመንጃ ህጎች	21
ማን ማሽከርከር ይችላል?	21
የመንጃ ፈቃድዎ	21
የተሽከርካሪ ወረቀቶች	22
በመንገድ ላይ የደህንነት ህጎች	23
በስካር የማሽከርከር ህግ	24
በስካትላንድ ውስጥ የመንገድ ትራፊክ ወንጀሎች	26
የኤሌክትሪክ ብስክሌቶች እና የኤሌክትሪክ ስኩተሮች	27
ህጉ በሥራ ላይ	29
መብቶችዎ	29
ስንብት	29
ጤና እና ደህንነት	30
እኩልነት እና መድሎዎች	30
የሥራ ውሎች	30
የወንጀል ተጎጂዎች	31
አንድ ተጎጂ ያሉዎት መብቶች	31
የጦር መሳሪያዎች	33
በስካትላንድ ውስጥ የወንጀል ሃላፊነት እድሜ	34
የወሲብ ወንጀሎች	35
አስገድዶ መድፈር	35
የወሲብ ጥቃት	35
የወሲብ ማስገደድ	35
በልጆች ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎች	35
በምስል ላይ የተመሰረተ የወሲብ ጥቃት	35
ቮዩሪዝም እና ነውረኛ ግንኙነቶች	35

ሴክስቶርሽን.....	35
የጥላቻ ወንጀል.....	40
አደንዛዥ እጾች	42
ገንዘብ ማሸሽ	42
የሳይበር ወንጀል.....	43
ከእንስሳት ጋር የተያያዙ ህጎች.....	44
የህግ ባለስልጣናት	46
የፖሊስ መኮንን	46
የኢሚግሬሽን መኮንን	47
አሁን እርዳታ ይፈልጋሉ?	48

ቤተሰብ

ጋብቻ እና የሲቪል ሽርክናዎች

ከ16 ዓመት በላይ የሆነ ማንኛውም ሰው ማግባት ወይም በሲቪል ሽርክና ውስጥ መግባት ይችላል። ይህ የተቃራኒ ጾታ እና ተመሳሳይ ጾታ ጥንዶችን ያካትታል።

ከአንድ በላይ ሰው በተመሳሳይ ጊዜ ማግባት ህገ-ወጥ ነው።

የግዳጅ ጋብቻን ማዘጋጀት ህገ-ወጥ ነው፤ በስኩትላንድ ውስጥ ያሉ ሰዎች በራሳቸው ነጻ ፈቃድ፣ ከመረጡት ሰው ጋር ወደ ጋብቻ ይገባሉ፤ እናም ሃይማኖታዊ ጋብቻዎችን ጨምሮ ሁሉም ጋብቻዎች መመዝገብ አለባቸው።

የግዳጅ ጋብቻ ከተመቻቸ የቤተሰብ ጋብቻ ጋር መምታታት የለበትም። በተመቻቸ ጋብቻ ውስጥ ቤተሰቦች የጋብቻ አጋርን በመምረጥ ግንባር ቀደም ሚና ቢወስዱም ጋብቻው የሚፈጸመው በሁለቱም ወገኖች ስምምነት ነው።

በግዳጅ ጋብቻ ውስጥ አንዱ ወይም ሁለቱም ባለትዳሮች ለጋብቻው አይስማሙም ወይም ስምምነቱ በግፊት የተገኘ ነው። እድሜ አንድ ምክንያት ሊሆን ይችላል፤ እና አንዳንድ የግዳጅ ጋብቻዎች ልጆችን እና ወጣቶችን ያካትታሉ።

ፍቺ

በጋብቻ መቆየት ካልፈለጉ በተወሰኑ ሁኔታዎች መሰረት ፍቺ ማግኘት ይችላሉ። እነዚህ ሁኔታዎች ማመንዘርን፣ ምክንያታዊ ያልሆነ ባህሪን ወይም ለተወሰነ ጊዜ ተለያይተው መኖርን ያካትታሉ።

ልጆች ካሉዎት ፍቺ ከመፈጸሙ በፊት ለሁለቱም ወላጆች የግንኙነት ስምምነቶች መስማማት አለባቸው። በእነዚህ ጉዳዮች ላይ እንዲረዳዎ እባክዎ የህግ ምክር ይጠይቁ።

የወላጅነት ኃላፊነቶች

በስኩትላንድ ህግ መሰረት የልጆች መብቶች የተጠበቁ ናቸው። እነዚህ ሁሉ ልጆችን ጤናማ፣ ደስተኛ እና ደህንነታቸው የተጠበቀ የሚያደርጉ ነገሮች ሲሆኑ እስከ 18 ዓመት እድሜ ላላቸው ልጆች ሁሉ ይገባሉ። የልጆች መብቶች በተባበሩት መንግስታት የልጆች መብቶች ኮንቬንሽን (UNCRC) ላይ ተዘርዘረዋል። እንደ ወላጅ መብቶቻቸውን ማክበር እና ለልጅ ጤና፣ ደህንነት እና ትምህርት ሃላፊነት መውሰድ አለባቸው። አንድ ልጅ አላስፈላጊ ስቃይ ወይም ጉዳት ሊያስከትል በሚችል ጊዜ ውስጥ ብቻውን ወይም ያለ ክትትል መተው የለበትም፤ እናም ሁሉም ልጆች በራሳቸው መንገድ ስለሚያድጉ ይህ ሊከሰት የሚችል ማንኛውንም ድንገተኛ አደጋ ለመቋቋም በሚያዳብሩት ችሎታ ላይ የተመሰረተ ይሆናል። በጣም ትናንሽ ልጆች በማንኛውም ጊዜ ብቻቸውን መተው የለባቸውም።

በስኩትላንድ ውስጥ ልጆች ጥቃትን በተመለከተ እንደ አዋቂዎች ተመሳሳይ መብቶች አሏቸው - ይህ ማለት ምንም ምልክት ወይም ጉዳት ባይደርስባቸውም ልጆቻችን መምታት በስኩትላንድ ህገ-ወጥ ነው ማለት ነው። ይህ መምታት፣ መርገጥ፣ መግፋት ወይም ሌላ ማንኛውንም አይነት አካላዊ ጥቃት እንዲሁም ዕቃዎችን ወይም መሳሪያዎችን መጠቀም፣ ወይም ፍርሃትን ወይም ጭንቀትን ለመፍጠር ማስፈራራትን ያካትታል። ልጅን መምታት በአካልም ሆነ በአእምሮ የሚጎዳ ሲሆን በአጭር ጊዜ እና በኋለኛው ህይወታቸው ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል።

እንደ ወላጅ ልጅዎን ወደ ትምህርት ቤት በመላክ ወይም በሌሎች መንገዶች (እንደ የቤት ውስጥ-ትምህርት) እንዲማር የማድረግ የህግ ሃላፊነት አለብዎት። ልጅዎን ትምህርት ቤት ካስመዘገቡ በኋላ ህጉ ከትምህርት ባለስልጣን ልጅዎን ለማስወጣት ፈቃድ ካላገኙ በስተቀር ህጹኑ ትምህርት ቤት መከታተል እንዳለበት ይደነግጋል። አንድ ልጅ ያለ በቂ ምክንያት ከቀረ ወላጆች ከስን ጨምሮ የህግ እርምጃ ሊወሰድባቸው ይችላል።

ተጨማሪ መረጃ እዚህ ይገኛል፡-

[የትምህርት ቤት ክትትል፡- የወላጆች መመሪያ - gov.scot](http://gov.scot)

የቤት ውስጥ ጥቃት

የቤት ውስጥ ጥቃት ማለት የአንድ ሰው አጋር ወይም የቀድሞ አጋር የሆነ ሌላ ሰው በአካል፣ በአእምሮ፣ በወሲብ ወይም በስሜት ሲጎዳው/ስትጎዳው ነው። ይህ ተመሳሳይ ጾታ ወይም የተቃራኒ ጾታ አጋሮች ሊሆን ይችላል፤ እናም ከወንድ-ወደ-ሴት ወይም ከሴት-ወደ-ወንድ ሊሆን ይችላል፤ ይህንን እንዲከሰት በአንድ ቤት ውስጥ መኖር አይጠበቅባቸውም።

የቤት ውስጥ ጥቃት የሚከተሉትን ሊያካትት ይችላል፡-

- ማስፈራራት
- ስም ማጥፋት
- ምን እንደሚሰሩ፣ ወይም እንደሚሄዱ እና ከማን ጋር እንደሚነጋገሩ መቆጣጠር
- የገንዘብ ጥቃት
- ልጆችዎን ወይም የቤት እንስሳትዎን ማስፈራራት
- ጓደኞችዎን እና ቤተሰብዎን እንዳያዩ መከልከል
- ክህደት ፈጽመዋል ብሎ መወንጀል
- የወሲብ ዝንባሌዎን እንደሚያጋልጡ ማስፈራራት
- የእርስዎን የቅርብ ምስሎች ለቤተሰብ፣ ለጓደኞች ወይም ለስራ ባልደረቦች ማጋራት - ወይም እንደሚያጋሩ ማስፈራራት
- መመታት፣ መርገጥ፣ በቡጢ መመታት፣ ወይም በእቃዎች ወይም በመሳሪያዎች መመታት ወይም መወርወር
- አስገድዶ መድፈር፣ በወሲባዊ ድርጊቶች ውስጥ በግድ እንዲሳተፉ መደረግ

ፖሊስ ሁሉንም የቤት ውስጥ ጥቃት ሪፖርቶች በቁም ነገር ይመለከታል። የቤት ውስጥ ጥቃት (ስኩትላንድ) ህግ 2018 የተጎጂውን እና የቤተሰባቸውን ደህንነት እና ደህንነት ለመጠበቅ በስራ ላይ ነው። አንድ ሰው አጋሩን በስሜታዊ፣ በአካል፣ በወሲብ ወይም በገንዘብ በማንኛውም መንገድ መቆጣጠር አይፈቀድለትም፤ እናም በቤት ውስጥ ማሰርን ያካትታል። በስኩትላንድ ውስጥ ያሉ ሁሉም ሰዎች ነጻ ፈቃድ እንዳላቸው መግለጽ አስፈላጊ ነው፤ እና አንድ ሰው ይህንን ነጻ ፈቃድ ሲቆጣጠር ከተገኘ ይህ እንደ ወንጀል ይቆጠራል። ሁሉም ሰዎች፣ ጾታቸው ምንም ይሁን ምን፣ የራሳቸውን ገንዘብ የማግኘት እና ከፍርሃት ነጻ በሆነ ሰላም ውስጥ የመኖር መብት አላቸው። ይህ ህግ ሁሉንም ጾታዎች እና የወሲብ ማንነቶች ይጠብቃል እናም የLGBTQI+ ማኅበረሰብን ያካትታል።

የቤት ውስጥ ጥቃት ፈጽሟል ተብሎ የተገኘ ሰው በቁጥጥር ስር ውሎ በፍርድ ቤት ሊከሰስ ይችላል። ከባድ ጉዳዮች የእስራት ቅጣት ሊያስከትሉ ይችላሉ።

ማሳደድ (Stalking)

በተጠቁሞ ላይ የሚደረጉ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ባህሪያት፤ ይህም ተጠቁሞ ፍርሃት እና ጭንቀት እንዲሰማው የሚያደርጉ፣ ለማድረግ የታሰቡ፣ ወይም ፈጻሚው ባህሪው እንደዚህ አይነት ስሜት ሊያስከትል እንደሚችል ግድ የለሽ በሆነበት ሁኔታ ነው።

የማሳደድ ባህሪያት የሚከተሉትን ያካትታሉ፡-

- አንድን ሰው መከተል
- በማንኛውም መንገድ አንድን ሰው ማግኘት ወይም ለማግኘት መሞከር
- ያለፈቃዳቸው ስለ አንድ ሰው መረጃ ማግኘት
- የአንድን ሰው ስልክ፣ ኢንተርኔት፣ ኢሜይል ወይም ሌላ የግንኙነት አይነት መከታተል
- በሕዝብ ወይም በግል ቦታ መቆየት
- የአንድን ሰው ንብረት ማወክ
- ለአንድ ሰው የማይፈለጉ ስጦታዎችን ወይም ማስታወሻዎችን መተው
- አንድን ሰው መመልከት ወይም መስለል

እየተሳደዱ ወይም ትንኮሳ እየደረሱብዎት ነው ብለው ካሰቡ እባክዎ ለPolice Scotland ሪፖርት ያድርጉ። ይህንን በአካባቢዎ ፖሊስ ጣቢያ፣ በ101 በመደወል፣ አንላይን ሪፖርት በማድረግ ወይም ድንገተኛ አደጋ ከሆነ 999 በመደወል ማድረግ ይችላሉ። በስኮትላንድ ውስጥ የተከሰተ የማሳደድ ክስተትን ሪፖርት ለማድረግ የአንላይን የማሳደድ ቅጽን መጠቀም ይችላሉ። የአንላይን ቅጽ ሊገኝ፡-

www.scotland.police.uk/secureforms/c3

እርግዝና እና ፅንሰ ማስወረድ

ስለ እርግዝና የበለጠ ዝርዝር መረጃ በwww.readysteadybaby.org.uk ላይ ማግኘት ይችላሉ፤ ወይም NHSን በ111 ማግኘት ወይም ከተመዘገቡ በኋላ የአካባቢዎን የሐኪሞች ቀዶ ጥገና ማግኘት ይችላሉ።

በስኮትላንድ ውስጥ ፅንሰ ማስወረድ ህጋዊ ነው፤ ይህ የአንድ ሰው የመምረጥ መብት ሲሆን በራሳቸው አካል እና ነጻ ፈቃድ ላይ መብቶች አሏቸው። የ2 የተለያዩ ዶክተሮች ስምምነት ካለ እርግዝናን እስከ 24 ሳምንታት ማቋረጥ ህጋዊ ነው። ማቋረጦች በሆስፒታሎች ወይም በNHS እንክብካቤ ስር ባሉ የተፈቀደላቸው ማዕከላት መከናወን አለባቸው።

በዚህ ሀገር ውስጥ ከተመዘገበ ዶክተር ምክክር ውጭ እርግዝናን ማቋረጥ አይችሉም። NHS በሚስጥራዊነት የተገደደ ነው፤ ስለዚህ ማንም ስለ ምርጫዎችዎ አያውቅም።

በክብር ላይ የተመሰረተ ጥቃት

በክብር ላይ የተመሰረተ ጥቃት የቤተሰብን እና/ወይም የማኅበረሰቡን ክብር ለመጠበቅ ወይም ለመከላከል የተፈጸመ ወይም ሊፈጸም የሚችል ወንጀልን ወይም ክስተትን ለመግለጽ የሚያገለግል ቃል ነው። 'የክብር ወንጀሎችን' የሚፈጽሙ ሰዎች ይህንን የሚያደርጉት ተጎጂው በቤተሰብ ወይም በማኅበረሰቡ ላይ ነውር አመጥቷል ብለው ስለሚያምኑ ነው። ፖሊስ የዚህ አይነት ወንጀልን እያንዳንዱን ሪፖርት በጣም በቁም ነገር ይመለከታል እናም ጥልቅ ምርመራ ያካሂዳል። ማንኛውም የጥቃት ድርጊት በዚህ መልክ ይታያል እናም ክስ ሊቀርብበት ይችላል።

የሴት ልጅ ግርዛት (FGM)

የሴት ልጅ ግርዛት ለህክምና ላልሆኑ ምክንያቶች የሴት ብልት አካላትን ሊለውጡ ወይም ጉዳት ሊያደርሱ የሚችሉ ሂደቶችን ያመለክታል። ይህ በጣም የሚያም ሲሆን ሂደቱ ሲከናወንም ሆነ በኋለኛው ህይወት ከባድ የጤና ችግሮች ሊያስከትል ይችላል። ይህ በዩናይትድ ኪንግደም ህገ-ወጥ ነው፤ እናም በውጭ ሀገር እንዲከናወን ማመቻቸት ህገ-ወጥ ነው።

ሴት ከሆኑ እና ወደ ስኮትላንድ ከመግባትዎ በፊት ይህንን ሂደት ካደረጉ እና ህመም እና ችግሮች እያስከተሉብዎት ከሆነ እባክዎ ያለፍርድ እርዳታ ስለሚሰጥ ዶክተርዎን ያማክሩ።

መኖርያ

ኪራይ

ኪራይ በሚከፍሉበት ቦታ እራስዎ ቤት መፈለግ ሊመርጡ ይችላሉ። ቤት ሲያገኙ እና ኪራይ መክፈል ሲጀምሩ 'ተከራይ' ይባላሉ፤ እናም የሚከራዩበት ሰው/ማህበር 'አከራይ' ነው። ከዚህ ጋር ብዙ የተከራይ ሙብቶች ይመጣሉ። በመጀመሪያ ለአከራይ የተቀማጭ ገንዘብ መክፈልዎ በጣም የተለመደ ነው። ይህ የኪራይ ጊዜው እስኪያበቃ ድረስ ለማንኛውም ጉዳት/ጥገና ወጪዎች የሚቆይ የገንዘብ መጠን ነው። የተቀማጭ ገንዘብ በአከራይ በኪራይ የተቀማጭ ገንዘብ እቅድ (Tenancy Deposit Scheme) ውስጥ መቀመጥ አለበት፤ ይህም የተቀማጭ ገንዘብ እስኪመለስ ድረስ ይጠብቃል። አከራይ የተቀማጭ ገንዘብን በተመለከተ የሚከተሉትን ዝርዝሮች ሊሰጥዎት ይገባል፡-

- የተከራየው ንብረት አድራሻ
- ምን ያህል የተቀማጭ ገንዘብ እንደከፈሉ እና መቼ እንደተቀበሉት
- ወደ እቅድ ውስጥ ያስገቡበት ቀን
- የእቅዱ ስም እና የእውቂያ ዝርዝሮች
- እንደ አከራይ መመዝገብ ወይም ለመመዝገብ ማመልከቻ ማስገባትዎን
- በኪራይ ጊዜው መጨረሻ ላይ የተወሰነውን ወይም ሙሉውን የተቀማጭ ገንዘብ መቼ ማቆየት እንደሚፈልጉ

የኪራይ ጊዜዎን ካጠናቀቁ የተወሰነውን የተቀማጭ ገንዘብ ለማቆየት ካሰቡ አከራይ ሊያሳውቅዎት ይገባል። ከዚህ ጋር ካልተስማሙ ከአከራይ ጋር ለመደራደር ይሞክሩ፤ ይህ ካልተሳካ አከራይ የተቀማጭ ገንዘቡን ያስገባበትን እቅድ ላይ ክርክር ማንሳት ይችላሉ።

ማስለቀቅ

አከራይ ያለ ምክንያት ሊያስለቅቅዎት ይችላል። ማስለቀቅን ለመጀመር አከራይ የሚከተሉትን ማድረግ አለበት፡-

የሚከተሉትን የያዘ የመልቀቂያ ማስታወቂያ ሊሰጥዎት ይገባል፡-

- ንብረቱን መልቀቅ እንዳለብዎት
- እንዲለቁ የተጠየቁበት ምክንያት – 'የማስለቀቅ ምክንያት' ይባላል
- ለመልቀቅ ምን ያህል ጊዜ እንደሚሰጥዎት – 'የማስታወቂያ ጊዜ' ይባላል

የማስታወቂያ ጊዜ ሊሰጥዎት ይገባል

ሊያገኙት የሚገባዎት የማስታወቂያ ጊዜ በማስለቀቅ ምክንያት እና በንብረቱ ውስጥ ለምን ያህል ጊዜ እንደኖሩ ላይ የተመሰረተ ነው። የሚከተለው ይሆናል፡-

- 28 ቀናት (4 ሳምንታት)
- 84 ቀናት (12 ሳምንታት)

አከራይዎ ከሚከተሉት ምክንያቶች አንዱን መጠቀም አለበት፡-

1. አከራይዎ ንብረቱን ለመሸጥ አስቧል
2. ንብረቱ በሞርጌጅ አብዳሪው ይሸጣል
3. አከራይዎ ንብረቱን ለማደስ አስቧል
4. አከራይዎ በንብረቱ ውስጥ ለመኖር አስቧል
5. የአከራይዎ ቤተሰብ አባል በንብረቱ ውስጥ ለመኖር አስቧል
6. አከራይዎ ንብረቱን ለመኖሪያ ላልሆነ ዓላማ ለመጠቀም አስቧል
7. ንብረቱ ለሃይማኖታዊ ምክንያት ያስፈልጋል
8. የአከራይዎ ሰራተኛ መሆንዎን አቁመዋል ወይም አልሆኑም
9. ከእንግዲህ ድጋፍ ሰጪ መኖርያ አያስፈልግዎትም
10. ከእንግዲህ በንብረቱ ውስጥ እየኖሩ አይደሉም
11. የኪራይ ስምምነትዎን አንቀጽ ጥሰዋል
12. ለ3 ተከታታይ ወራት የኪራይ ውዝፍ እዳ አለብዎት
13. ተዛማጅ የወንጀል ክስ አለብዎት
14. ተዛማጅ ጸረ-ማህበራዊ ባህሪ ውስጥ ተሳትፈዋል
15. ተዛማጅ የወንጀል ክስ ካለው ወይም ተዛማጅ ጸረ-ማህበራዊ ባህሪ ውስጥ ከተሳተፈ ሰው ጋር ንብረቱን አገናኝተዋል
16. የአከራይዎ ምዝገባ ተከልክሏል ወይም ተሰርዟል
17. የአከራይዎ HMO ፈቃድ ተሰርዟል ወይም እድሳት ተከልክሏል
18. በአከራይዎ ላይ ከመጠን በላይ መጨናነቅን የሚመለከት ህጋዊ ማስታወቂያ ቀርቧል

ይህ ምክንያት በተወሰኑ ሁኔታዎች ስር ብቻ ጥቅም ላይ ሊውል እንደሚችል ማወቅ አስፈላጊ ነው፤ ይህም በሚከተለው ላይ ይገኛል፡-

<https://www.mygov.scot/tenant-eviction/private-residentialtenancy>

የአካባቢ ባለስልጣን ድጋፍ

እያንዳንዱ የአካባቢ ባለስልጣን መኖርያ ለማግኘት ከተቸገሩ ሊረዳዎት ይችላል። በመጀመሪያ ትክክለኛውን ባለስልጣን ማግኘትዎን ማረጋገጥ አለብዎት። ‘ባለስልጣን’ የአካባቢዎ ካውንስል ነው። ለምሳሌ በኤድንብራ ከሆኑ የአካባቢ ባለስልጣን ‘የኤድንብራ ከተማ ካውንስል’ ይሆናል።

‘ለመቆየት ፈቃድ’ ከተሰጠዎት የህዝብ ገንዘብ የማግኘት መብት ያገኛሉ። ይህ የሚከተሉትን እንዲያደርጉ ያስችልዎታል፡-

- ለመኖር ገንዘብ ከሌለዎት ለጥቅማጥቅሞች ማመልከት
- የሚኖሩበት ቦታ ከሌለዎት ለቤት እጦት ድጋፍ ማመልከት

ወደ አካባቢዎ ካውንስል በመሄድ ወይም አንላይን ወይም በስልክ በማግኘት የቤት እጦት ማመልከቻ ማቅረብ ይችላሉ። በድንገተኛ ሁኔታ የቤት እጦት ድጋፍ ከፈለጉ የShelter Scotlandን ገጽ በካውንስሉ ስለሚሰጠው የድንገተኛ የቤት እጦት እርዳታ ይመልከቱ። የቤት እጦት ማመልከቻዎን ካቀረቡ በኋላ ካውንስሉ ምን አይነት እርዳታ እንደሚሰጥዎ ለመወሰን ሁኔታዎን ይገመግማል። የቤት እጦት ማመልከቻዎ በአካባቢው ካውንስል እንዲገመገም እና የግምገማውን የጽሁፍ ማረጋገጫ የማግኘት መብት አለዎት። ቤት አልባ ሰውን ለአንድ የአካባቢ ካውንስል ሲያቀርቡ ወደ ሌላ የአካባቢ ካውንስል እንዲያቀርቡት መጠየቅ የለባቸውም። ለተጨማሪ መረጃ የአካባቢዎን ባለስልጣን ድረ-ገጽ ይጎብኙ ወይም የሚከተለውን ድህረ ገጽ ይጎብኙ፡- <https://scottishrefugeecouncil.org.uk/housing/#Yourrights>

አስፈላጊ

ኪራይ በሚከፍሉበት ንብረት ውስጥ የሚኖሩ ከሆነ የሚከተሉትን ማድረግዎን ማረጋገጥ አለብዎት፡-

- የካውንስል ታክስ መክፈል፤ ይህም አንላይን ወይም የአካባቢዎን ባለስልጣን በማግኘት ሊከናወን ይችላል
- እንደ BBC ያሉ ማንኛውንም የቀጥታ የቴሌቪዥን ጣቢያዎችን የማግኘት እድል ያለው ቴሌቪዥን ካለዎት የቴሌቪዥን ፈቃድ መክፈል

የአእምሮ ጤና

አንድ ሰው ከአእምሮ ጤናው ጋር በተያያዘ እርዳታ የሚፈልግ ከሆነ በNHS (111) እና በሶስተኛ ወገን ኤጀንሲዎች በኩል ድጋፍ ሊያገኝ ይችላል። አስቸኳይ ድጋፍ የሚያስፈልግ ከሆነ የስኮትላንድ አምቡላንስ አገልግሎት (999) በአእምሮ ጤና ቀውስ ውስጥ ላሉት ምላሽ ይሰጣል።

አንድ ሰው በሕዝብ ቦታ ላይ በአእምሮ ጤና ቀውስ ውስጥ ከሆነ እና አስቸኳይ እንክብካቤ ወይም ህክምና ከፈለገ የአእምሮ ጤና (እንክብካቤ እና ህክምና) (ስኮትላንድ) ህግ 2003 ፖሊስ ያንን ሰው በቁጥጥር ስር አውሎ የህክምና ግምገማ እንዲያገኝ ወደ ደህንነቱ የተጠበቀ ቦታ እንዲወስደው ይፈቅዳል። ይህ ብዙውን ጊዜ ሆስፒታል ይሆናል።

ልደት፣ ሞት፣ ጋብቻ

ሁሉም ልደቶች በ21 ቀናት ውስጥ በአካባቢዎ ካውንስል መመዘገብ አለባቸው፤ እናም ሁሉም ሞቶች በ8 ቀናት ውስጥ መመዘገብ አለባቸው። ጋብቻዎች በ29 ቀናት ውስጥ መመዘገብ አለባቸው።

The Law at Home [የቤት ውስጥ ህግ]

አልኮል

በስኮትላንድ 18 ዓመት ወይም ከዚያ በላይ ከሆኑ አልኮል መግዛት እና መጠጣት በህግ ይፈቀዳል። ከ18 ዓመት በታች ላለ ማንኛውም ሰው አልኮል መግዛት ህገ-ወጥ ነው። በብዙ ሱቆች እና መጠጥ ቤቶች ከ25 ዓመት በታች ከመሰሉ መታወቂያ እንዲያሳዩ ሊጠየቁ ይችላሉ። ተቀባይነት ያላቸው የመታወቂያ አይነቶች ፓስፖርት፣ የዩናይትድ ኪንግደም የመንጃ ፈቃድ ወይም የPASS አርማ ያለው የYoung Scot ካርድ ያካትታሉ። ስኮትላንድ ዝቅተኛ የዩኒት ዋጋ የሚባል ህግ አላት። ይህ ህግ አልኮል በጣም በዝቅተኛ ዋጋ እንዳይሸጥ ያደርጋል፤ ይህም የአልኮል ችግሮችን ለመቀነስ እና ሰዎችን ደህንነታቸው የተጠበቀ ለማድረግ ነው። በቤት እና ፈቃድ ባላቸው መጠጥ ቤቶች ወይም ምግብ ቤቶች አልኮል መጠጣት ይፈቀዳል። ሆኖም በአንዳንድ ከተሞች ወይም ከተሞች በሕዝብ ቦታዎች ለምሳሌ በመንገድ ላይ ወይም በፓርኮች ውስጥ አልኮል መጠጣት በአካባቢው ካውንስል የተከለከለ ነው።

ማጨስ እና ቬፒንግ

ማንኛውንም ትምህርት ወይም ኒኮቲን ምርቶችን ለመግዛት 18 ወይም ከዚያ በላይ መሆን አለብዎት። ይህ ሲጋራዎችን፣ የሚጠቀሙ ትምህርት ቬፕን (ኢ-ሲጋራዎችን)፣ የኒኮቲን ከረጢቶችን እና የሚሞቁ የትምህርት ምርቶችን ያካትታል። እነዚህን ከ18 ዓመት በታች ላለ ሰው መግዛት ህገ-ወጥ ነው፤ እናም ለአካለ መጠን ላልደረሱ ሰዎች የሚሸጡ ሱቆች ቅጣት ሊጣልባቸው ይችላሉ። ማጨስ እና ቬፒንግ በሕዝብ ሕንፃዎች፣ ምግብ ቤቶች፣ ካፌዎች፣ በሕዝብ ትራንስፖርት፣ ትምህርት ቤቶች እና በሥራ ቦታዎች ውስጥ አይፈቀድም። ይህ ሁለቱንም ባህላዊ ሲጋራዎችን እና ዘመናዊ የቬፒንግ መሳሪያዎችን ያካትታል። በስኮትላንድ የአንድ ጊዜ አጠቃቀም ቬፖችን መሸጥ እና ማቅረብ ላይ የተጣለው እገዳ ጁን 1 ቀን 2025 በሥራ ላይ ውሏል። ከተመዘገቡ ሱቆች ትምህርት ወይም ቬፕ ምርቶችን መግዛት ይፈቀዳል። እነዚህን እቃዎች ከመንገድ ሻጮች ወይም ካልተፈቀዱ ድረ-ገጾች አይግዙ፤ ምክንያቱም ደህንነታቸው ያልተጠበቀ እና ብዙውን ጊዜ ህገ-ወጥ ሊሆኑ ይችላሉ።

የቴሌቪዥን ፈቃድ

በስኮትላንድ ውስጥ በማንኛውም መሳሪያ ላይ የቀጥታ ቴሌቪዥን ከተመለከቱ ወይም BBC iPlayerን ከተጠቀሙ የቴሌቪዥን ፈቃድ ሊኖርዎት ይገባል። ይህ በቴሌቪዥን፣ በኮምፒውተር፣ በስማርትፎን፣ በታብሌት ወይም በሌላ በማንኛውም ማያ ገጽ ላይ የቀጥታ ጣቢያዎችን መመልከትን ያካትታል። እንዲሁም የቀጥታ ቴሌቪዥንን በኋላ ለመመልከት ከቀረጹ ፈቃድ ያስፈልግዎታል። ሆኖም እንደ Netflix፣ YouTube፣ Disney+፣ Amazon Prime ወይም ተመሳሳይ መድረኮችን ብቻ ከተመለከቱ እና የቀጥታ ስርጭቶችን ወይም BBC iPlayerን ካልተመለከቱ የቴሌቪዥን ፈቃድ አያስፈልግዎትም። የማይፈለጉ ደብዳቤዎችን ከመቀበል የሚከለክልልዎትን የቴሌቪዥን ፈቃድ የለኝም የሚል መግለጫ መሙላት አለብዎት። እባክዎ ይህንን አንላይን በሚከተለው በኩል ያድርጉ፡- <https://www.tvlicensing.co.uk>

የቀጥታ ስፖርቶችን፣ ፊልሞችን ወይም ጣቢያዎችን ሳይከፍሉ ለመመልከት የተሻሻሉ ወይም የተሰረቁ
Firesticksን፣ የቴሌቪዥን ሳጥኖችን ወይም ሌሎች ህገ-ወጥ የስርጭት መሳሪያዎችን መጠቀም ህግን መጣስ
ነው። ይህ ዲጂታል ወንበዴነት በመባል ይታወቃል። እነዚህን መሳሪያዎች መሸጥም ሆነ መጠቀም ህገ-ወጥ
ነው። የቴሌቪዥን ፈቃድን ጨምሮ ለቴሌቪዥን አገልግሎቶች ክፍያ ከመክፈል ለመቆጠብ እነዚህን ሲጠቀሙ
የተያዙ ሰዎች መቀጫ ሊጣልባቸው ወይም ሊከሰሱ ይችላሉ።

ገንዘብ መበደር

በስኮትላንድ ውስጥ ገንዘብ መበደር ከፈለጉ ሁልጊዜ እንደ ባንኮች፣ የብድር ህብረት ስራ ማህበራት ወይም የተፈቀደላቸው የፋይናንስ ኩባንያዎች ያሉ ህጋዊ እና ቁጥጥር የሚደረግባቸውን አብዳሪዎች ይጠቀሙ። እነዚህ ድርጅቶች ደንበኞችን በፍትሃዊነት ለማከም እና ብድራቸውን እንዲያስተዳድሩ ለመርዳት ጥብቅ ህጎችን መከተል አለባቸው። በይፋ ካልተመዘገበ ሰው በጭራሽ ገንዘብ መበደር የለብዎትም። እነዚህ ህገ-ወጥ አብዳሪዎች ብዙውን ጊዜ በጣም ከፍተኛ ወለድ ያስከፍላሉ እና ገንዘባቸውን ለመመለስ ማስፈራሪያዎችን ወይም ጥቃትን ሊጠቀሙ ይችላሉ።

ከብድር ሻርኮች ጋር መገናኘት አደገኛ እና ህግን መጣስ ነው። በገንዘብ ወይም በእዳ ከተቸገሩ ነጻ እርዳታ ይገኛል።

ለድጋፍ እና ለምክር Citizens Advice Scotland [የዜጎች ምክር ስኮትላንድ]፣ Step Change [የደረጃ ለውጥ] ወይም Money Advice Scotland [የገንዘብ ምክር ስኮትላንድ] ን ማነጋገር ይችላሉ። እነሱ አይፈርዱብዎትም፣ እና የሚናገሩት ነገር ሁሉ ሚስጥራዊ ይደረጋል።

በመንገድ ላይ ያለ ህግ

በሕዝብ ቦታ ሲወጡ የሚከተሏቸው አስፈላጊ ህጎች።

ጸረ-ማህበራዊ ባህሪ

እነዚህ ነገሮች ችግሮች ሊያስከትሉ እና ወደ ቅጣት ወይም በፖሊስ መታሰር ሊመሩ ይችላሉ፡-

- መጮህ፣ መሳደብ፣ መጣላት።
- በሰዎች ላይ ጠበኛ መሆን ወይም ማስፈራራት።
- ጎረቤቶችን ወይም እንግዳዎችን መሳደብ ወይም መጮህ።
- በመንገድ ላይ ቆሻሻ መጣል።
- ንብረትን ማበላሸት (ወንበሮች፣ መስኮቶች)።

የሕዝብ ሥርዓት - ሰላምን መጠበቅ

በሚከተሉት ነገሮች ችግር ውስጥ ሊገቡ ይችላሉ፡-

- ባልተፈቀደበት ቦታ አልኮል መጠጣት።
- ሰዎች ፍርሃት እንዲሰማቸው ወይም እንዲፈሩ በሚያደርግ መንገድ በሃሪን መግለጽ።
- በሕዝብ ቦታ መጣላት ወይም ጠበኛ መሆን።
- እንዲያቆሙ ሲጠየቁ ፖሊስን አለመስማት።

ቆሻሻ መጣል - መንገዶችን ንጹህ ማድረግ

ቆሻሻ መጣል የለብዎትም፤ የቀረበውን ቆሻሻ መጣያ ይጠቀሙ ወይም ወደ ቤትዎ ይውሰዱት። ቆሻሻ ሲጥሉ ከተያዙ ቅጣት የመጣል ስጋት አለብዎት።

በሕዝብ ቦታ ሳሉ የውሻዎን ቆሻሻ አለማጽዳት ወንጀል ነው።

የሕዝብ ነውር

ለሌሎች ጭንቀት የሚያስከትሉ የሰውነትዎን ክፍሎች በሕዝብ ቦታ አያሳዩ፤ ይህ ጡትን ወይም የብልት አካባቢን ያካትታል። ይህ ወንጀል ነው። በግል የሚፈቀድ ባህሪ በሕዝብ ቦታ ከተከናወነ ወንጀል ሊሆን ይችላል።

በሕዝብ ቦታ የሚደረጉ የወሲብ ድርጊቶችም ህገ-ወጥ እና ወንጀል ናቸው።

ማስቆም እና መፈተሽ

ፖሊስ መሳሪያ፣ የተሰረቁ እቃዎች ወይም አደንዛኝ እጾች እንዳሉዎት ካሰቡ ሊያስቆሙዎት እና ሰውነትዎን፣ ቦርሳዎችዎን፣ ኪሶችዎን ወይም ተሽከርካሪዎን ሊፈትሹ ይችላሉ።

ተረጋግተው ለምን እንደሚፈተሹ መጠየቅ ይችላሉ። እንዲሁም አስተርጓሚ የመጠየቅ ሙብት አለዎት። ሴት በሴት አፊሰር መፈተሽ አለባት።

የእግረኛ መንገዶችን መጠቀም

የእግረኛ መንገዶች ለእግር ጉዞ ናቸው፤ ለሁሉም ሰው ንጹ ያድርጓቸው። መንገዶችን በብስክሌቶች፣ በህጻናት ጋሪዎች፣ በትሮሊዎች ወይም በቦርሳዎች አይዘገቡ። እንደ የትራፊክ መብራቶች ወይም የእግረኛ መሻገሪያዎች ባሉ አስተማማኝ ቦታዎች መንገዶችን ይሻገሩ።

በመኪና መውጫዎች ወይም በተጨማሪ መንገዶች አጠገብ ጥንቃቄ ያድርጉ።

የመንጃ ህጎች

በስኩትላንድ ውስጥ የሞተር ተሽከርካሪ ለማሽከርከር ከፈለጉ የሚከተሉት ያስፈልግዎታል፡-

ማን ማሽከርከር ይችላል?

በስኩትላንድ ውስጥ መኪና ወይም ሞተርሳይክል ለማሽከርከር ቢያንስ 17 ዓመት መሆን ያስፈልግዎታል። እንዲሁም ለዚያ የተለየ ተሽከርካሪ የሚሰራ የመንጃ ፈቃድ ያስፈልግዎታል። ጥሩ ጤንነት እና ንቃት ውስጥ መሆን አስፈላጊ ነው፤ እናም በአልኮል ወይም በአደንዛዥ እጽ ተጽዕኖ ስር መሆን የለብዎትም። 16 ዓመት እና ከዚያ በላይ ከሆኑ እና የአካል ጉዳተኛ ሆነው ከተመዘገቡ በተወሰኑ መስፈርቶች ስር ለፈቃድ ማመልከት ይችላሉ። ለተጨማሪ መረጃ እባክዎ የDVLA ድረ-ገጽን ይመልከቱ።

የመንጃ ፈቃድ

የዩናይትድ ኪንግደም ነዋሪዎች

በዩናይትድ ኪንግደም ውስጥ ሙሉ የመንጃ ፈቃድ ለማግኘት በመጀመሪያ ለጊዜያዊ የመንጃ ፈቃድ ማመልከት ያስፈልግዎታል። ስለ መንገድ ህጎች እና ደህንነት ያለዎትን እውቀት የሚፈትሽ በኮምፒውተር ላይ የተመሰረተ የንድፈ ሀሳብ ፈተናም መወሰድ አለበት። ከዚያ በኋላ በመንገድ ላይ ደህንነቱ በተጠበቀ መልኩ ማሽከርከር እንደሚችሉ ለማሳየት ተግባራዊ የማሽከርከር ፈተና መውሰድ ያስፈልግዎታል። ሁለቱንም ፈተናዎች በተሳካ ሁኔታ ካጠናቀቁ በኋላ የመንጃ ፈቃድዎን ያገኛሉ።

የውጭ አሽከርካሪዎች

እየጎበኙ ከሆነ ወይም በቅርቡ ወደ ስኩትላንድ ከተዛወሩ የወቅቱን የመንጃ ፈቃድዎን ለተወሰነ ጊዜ መጠቀም ይችላሉ ይሆናል። እንዴት እንደሚሰራ ቀላል ማብራሪያ እነሆ፡-

- የመንጃ ፈቃድዎ ከአውሮፓ ህብረት ወይም ከEEA (የአውሮፓ ህብረት ወይም የአውሮፓ ኢኮኖሚ ክልል) ከሆነ 70 ዓመት እስኪሞሉዎት ወይም ወደ ዩናይትድ ኪንግደም ከተዛወሩ በኋላ ለሶስት ዓመታት በዩናይትድ ኪንግደም ማሽከርከር ይችላሉ፤ የትኛውም ረዘም ላለ ጊዜ ይቆያል። ከዚያ በኋላ የማሽከርከር ፈተና መውሰድ ሳያስፈልግዎት ወደ ዩናይትድ ኪንግደም ፈቃድ መቀየር ይችላሉ።
- ፈቃድዎ እንደ አውስትራሊያ፣ ካናዳ፣ ጃፓን ወይም ኒውዚላንድ ካሉ ሀገሮች ከሆነ ወደ ዩናይትድ ኪንግደም ከተዛወሩ በኋላ ለአንድ አመት ማሽከርከር ይችላሉ። በአምስት ዓመት ውስጥ ፈተና ሳይወሰዱ ፈቃድዎን ወደ ዩናይትድ ኪንግደም ፈቃድ መቀየር ይችላሉ።
- ፈቃድዎ ከሌላ ቦታ ከሆነ አሁንም ለአንድ አመት ማሽከርከር ይችላሉ። ከዚያ በኋላ ለዩናይትድ ኪንግደም ጊዜያዊ ፈቃድ ማመልከት እና ሁለቱንም የጽሁፍ የንድፈ ሀሳብ ፈተና እና ተግባራዊ የማሽከርከር ፈተና ማለፍ ያስፈልግዎታል።
- የመንጃ ፈቃድዎ በእንግሊዝኛ ካልሆነ አለም አቀፍ የመንጃ ፈቃድ (IDP) ወይም የተረጋገጠ የፈቃድዎን ትርጉም መያዝ ጥሩ ሀሳብ ነው።

በዚህ መንገድ በስኩትላንድ ለመኖር ሲላመዱ ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ እና በህጋዊ መንገድ ማሽከርከር ይችላሉ።

የተሽከርካሪ ወረቀቶች

የመንገድ ታክስ

በሕዝብ መንገዶች ላይ የሚነዱ ሁሉም መኪኖች ታክስ መክፈል አለባቸው። ይህንን የተሽከርካሪ ታክስ በቀላሉ አንላይን በሚከተለው ድረ-ገጽ ላይ መክፈል ይችላሉ፡- www.gov.uk/vehicle-tax

ኢንሹራንስ

መኪና ለማሽከርከር ኢንሹራንስ ሊኖርዎት ይገባል። ቢያንስ የሶስተኛ ወገን ኢንሹራንስ ማግኘት አለብዎት። ይህ አይነት ኢንሹራንስ በሌሎች ሰዎች መኪኖች ወይም ንብረቶች ላይ ሊያደርሱት የሚችሉትን ማንኛውንም ጉዳት ለመክፈል ይረዳል። እንዲሁም ስምዎ በኢንሹራንስ ፖሊሲ ላይ መዘርዘሩን እና ኢንሹራንሱ ንቁ እና ወቅታዊ መሆኑን ማረጋገጥ አስፈላጊ ነው።

የMOT ፈተና

መኪናዎ ከሶስት አመት በላይ ከሆነው በየአመቱ MOT በሚባል ፈተና ውስጥ ለደህንነት መፈተሽ ያስፈልግዎታል። ይህንን ፈተና በሚታመን ጋራሽ ውስጥ ቀጠሮ መያዝ ይችላሉ። የፈተናው ውጤቶች በአንላይን መዝገብ ውስጥ ይቀመጣሉ፤ እናም ለራስዎ ቅጂ መያዝ ጥሩ ሀሳብ ይሆናል። የሚሰራ ታክስ፣ ኢንሹራንስ ወይም MOT የሌለው መኪና ማሽከርከር ህግን መጣስ መሆኑን ያስታውሱ። ይህንን ማድረግ ቅጣት ወይም መኪናዎ እንዲወሰድ ሊያደርግ ይችላል።

አስፈላጊ፡- የግምገማታዎ በጥሩ ሁኔታ ላይ መሆናቸውን ያረጋግጡ። የጎማ ህጋዊ ዝቅተኛው የመርገጫ ጥልቀት 1.6ሚሜ ሲሆን ይህም በጎማው የመርገጫ ስፋት ማዕከላዊ ሶስት-አራተኛ እና በጠቅላላው ዙሪያው ይለካል። የጎማዎችዎን መበላት፣ ዝቅተኛ የአየር ግፊት ወይም ማንኛውንም ጉዳት በመደበኛነት ይፈትሹ። በጥሩ ሁኔታ ላይ ካልሆኑ ለመተካት ጊዜው አሁን ነው።

በመንገድ ላይ የደህንነት ህጎች

- በመኪና ውስጥ ሲሆኑ ሁልጊዜ የመቀመጫ ቀበቶዎን ይልበሱ።
- ቀስ ብለው እንዲሄዱ የሚነግሩ ምልክቶች ከሌሉ በስተቀር የፍጥነት ገደቦችን ያክብሩ፡-
 - ብዙ የከተማ አካባቢዎች 20፣ 30 ወይም 40 ማይል በሰዓት ዞኖች አሏቸው።
 - ብዙ የገጠር መንገዶች 40፣ 50 ወይም 60 ማይል በሰዓት ዞኖች ይኖራቸዋል።
 - አብዛኛዎቹ አውራ ጎዳናዎች 70 ማይል በሰዓት ናቸው፤ ነገር ግን አንዳንዶቹ ቀርፋፋ ሊሆኑ ይችላሉ።
- የመንግስት ድረ-ገጽ ሊንክ [የፍጥነት ገደቦች - GOV.UK](http://gov.uk) አሁን ብዙ ከተሞች የ20 ማይል በሰዓት የፍጥነት ገደብ እያወጡ ስለሆነ።
- መሣሪያውን ሳይዙ እንዲነጋገሩ የሚያስችልዎት የእጅ-ነጻ ማዋቀር ከሌለዎት በስተቀር በሚያሸከረክሩበት ጊዜ እንደ ስልክ ወይም ሳት ናቭ ያሉ ማንኛውንም በእጅ የሚይዝ መሣሪያ በጭራሽ አይጠቀሙ። ማሸከርከር ከመጀመርዎ በፊት መሣሪያውን ሙሉ በሙሉ ማዋቀርዎን ያረጋግጡ እና በመንገድ ላይ ሳሉ በጭራሽ አይጠቀሙበት። በተጨማሪም በሚያሸከረክሩበት ጊዜ መሣሪያው የመንገዱን እይታዎን እንዳይዘጋው አስፈላጊ ነው።

በመንገድ ላይ ደህንነትዎን ይጠብቁ!

በሰካር የማሽከርከር ህግ

ስኩትላንድ በዩናይትድ ኪንግደም ውስጥ ካሉት ጥብቅ የሆነ በሰካር የማሽከርከር ገደቦች ካሏት ውስጥ አንዷ ነች፡-

- በ100ሚሊ ሊትር እስትንፋስ 22 ማይክሮግራም አልኮል።
- በ100ሚሊ ሊትር ደም 50 ሚሊግራም አልኮል።
- በ100ሚሊ ሊትር ሽንት 67 ሚሊግራም አልኮል።

ዜሮ መቻቻል

ምርጡ ውሳኔ ለማሽከርከር ካሰቡ ከመጠጣት መቆጠብ ነው። ትንሽ አልኮል እንኳን የማሽከርከር ችሎታዎን ሊጎዳ ይችላል።

ይህ ህግ ለሁሉም ነው፤ አዲስ አሽከርካሪዎ ይሁኑ ለብዙ አመታት ሲያሽከረክሩ የቆዩ።

በሰካር የማሽከርከር ውጤቶች

በስኩትላንድ ውስጥ በሰካር ሲያሽከረክሩ ከተያዙ የሚከተሉትን ሊያጋጥሙዎት ይችላሉ፡-

- የማሽከርከር እገዳ (ቢያንስ 12 ወራት)
- የወንጀል መዝገብ
- ቅጣት (እስከ £5,000)
- እስከ 6 ወር እስራት
- የመኪና ኢንሹራንስ ወጪዎች መጨመር
- ሥራዎን ማጣት፤ በተለይም ለሥራ የሚያሽከረክሩ ከሆነ።

ለተደጋጋሚ ወንጀሎች ወይም ለበለጠ ከባድ ጉዳዮች (እንደ አደጋ ማድረስ) ቅጣቶቹ ይበልጥ ከባድ ሊሆኑ ይችላሉ።

ከጠዋት በኋላስ?

አልኮል በሰውነትዎ ውስጥ ለብዙ ሰዓታት ሊቆይ ይችላል። ይህ ማለት በማግስቱ ጠዋት አሁንም ለማሽከርከር በጣም የተዳከሙ ሊሆኑ ይችላሉ፤ በተለይም ምሽት ላይ ብዙ ከጠጡ። እንደገና ለመንቃት ፈጣን መንገድ የለም፤ ብቸኛው መፍትሄ ሰውነትዎ አልኮሉን እስኪያሰራው ድረስ መጠበቅ ነው።

ደህንነትዎን ይጠብቁ - አስቀድመው ያቅዱ

ሊፍት ያዘጋጁ፤ የሕዝብ ትራንስፖርት ይጠቀሙ ወይም ለታክሲ ይደውሉ።

አልኮል-ነጻ ሆኖ የሚቆይ አሽከርካሪን ይመድቡ።

ከጠጣ ሰው በጭራሽ ሊፍት አይቀበሉ።

የሚያሸከረከሩ ከሆነ አይጠጡ።
ከጠጡ አያሸከርከሩ።
እባክዎ በሰካር ብሰካሌት ማሸከርከርም ወንጀል መሆኑን ልብ ይበሉ።

በስኩትላንድ ውስጥ የመንገድ ትራፊክ ወንጀሎች

በስኩትላንድ ውስጥ በመንገዶች ላይ ለማሽከርከር የሁሉም ሰው ደህንነትን ለማረጋገጥ ህጎች አሉ። እያሽከረከሩ ከሆኑ ምን እንደሚፈቀድ እና ምን እንደማይፈቀድ መረዳት አስፈላጊ ነው።

የተለመዱ የመንገድ ትራፊክ ወንጀሎች

ከአደጋ በኋላ አለማቆም

የፍጥነት ወሰን ማለፍ

በአልኮል ወይም በአደንዛዥ እጽ ተጽዕኖ ስር ማሽከርከር

በግዴለሽነት ወይም በአደገኛ ማሽከርከር ሞት ማድረስ

አደገኛ ማሽከርከር

በሚያሽከረከሩበት ጊዜ ሞባይል ስልክ መጠቀም

ግዴለሽ ወይም አሳቢነት የጎደለው ማሽከርከር

ያለ የሚሰራ የሞተር ኢንሹራንስ ማሽከርከር

ያለ ፈቃድ ወይም በእገዳ ላይ እያሉ ማሽከርከር

የትራፊክ ምልክቶችን ችላ ማለት (ለምሳሌ በቀይ መብራት ማለፍ)

የመቀመጫ ቀበቶ አለማድረግ

ያለ የሚሰራ የMOT የምስክር ወረቀት ማሽከርከር

ደህንነታቸው ባልተጠበቁ ወይም ጉድለት ባለባቸው የተሸከርካሪ ክፍሎች ማሽከርከር

ቅጣቶች

ከእነዚህ ህጎች ውስጥ አንዳቸውንም ከጣሱ ቀጥሎ የሚሆነው ነገር እንደ ወንጀሉ ክብደት ሊለያይ ይችላል። የሚከተሉትን ሊያጋጥሙዎት ይችላሉ፡-

- መክፈል ያለብዎት የገንዘብ ቅጣት
- በማሽከርከር መዝገብ ላይ የተጨመሩ ነጥቦች
- ጊዜያዊ የማሽከርከር እገዳ
- ከባድ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ይበልጥ ከባድ ውጤቶች ሊኖሩ ይችላሉ።

እነዚህ ቅጣቶች የማሽከርከር ችሎታዎን ሊጎዱ እንደሚችሉ መረዳት አስፈላጊ ነው።

የቅጣት ነጥቦች እና ቅነሳዎች

የተወሰኑ የማሽከርከር ወንጀሎችን ሲፈጽሙ በማሽከርከር መዝገብ ላይ ነጥቦች ይታከላሉ። እነዚህ ነጥቦች እንደ ወንጀሉ አይነት ለብዙ አመታት በመዝገብ ላይ ይቆያሉ። በ3-አመት ጊዜ ውስጥ 12 ወይም ከዚያ በላይ ነጥቦችን ካከማቹ ቢያንስ ለ6 ወራት የማሽከርከር መብቶችዎን ያጣሉ።

ባለፉት 2 አመታት ውስጥ የማሽከርከር ፈተናቸውን ላለፉ አዲስ አሽከርካሪዎች 6 ነጥቦች ብቻ የመንጃ ፈቃዳቸው እንዲወሰድ ሊያደርግ ይችላል። በዚያ ሁኔታ ፈቃድዎን ለመመለስ የመንጃ ፈተናዎን እንደገና መውሰድ ያስፈልግዎታል።

የኤሌክትሪክ ብስክሌቶች እና የኤሌክትሪክ ስኩተሮች

የኤሌክትሪክ ብስክሌት ለማሽከርከር፡-

- ብስክሌቱን ለማንቀሳቀስ የሚያገለግሉ ፕዳሎች ሊኖሩት ይገባል።
- ሞተሩ በ15.5 ማይል በሰዓት (25 ኪሜ በሰዓት) መቆም አለበት።
- ሞተሩ ከ250 ዋት በላይ ኃይል ሊኖረው አይገባም።
- ለማሽከርከር 14 ዓመት ወይም ከዚያ በላይ መሆን አለብዎት።
- የመንጃ ፈቃድ፣ ኢንሹራንስ ወይም የመንገድ ታክስ አያስፈልግም።

የEAPC ደንቦችን የማይከተል ማንኛውም ኢ-ብስክሌት ሞተርሳይክል ወይም ሞፔድ ተደርጎ ይቆጠራል፤ ይህም ምዝገባ እና ታክስ ያስፈልገዋል፤ እናም አሽከርካሪው የሚሰራ የመንጃ ፈቃድ ሊኖረው እና ሄልሜት ማድረግ አለበት።

የኤሌክትሪክ ስኩተር ለማሽከርከር፡-

በስኩትላንድ ውስጥ በግል ባለቤትነት የተያዙ ኢ-ስኩተሮችን በሕዝብ መንገዶች፣ በእግረኛ መንገዶች እና በብስክሌት መንገዶች ላይ መጠቀም ህግን መጣስ ነው። የመሬቱ ባለቤት ፈቃድ ካለዎት ብቻ በግል ንብረት ላይ ማሽከርከር ይችላሉ። ይህ የሆነበት ምክንያት ኢ-ስኩተሮች በ1988 የመንገድ ትራፊክ ህግ መሰረት እንደ ሞተር ተሽከርካሪዎች ስለሚመደቡ ነው።

ስኩተር ለመያዝ እና ለማሽከርከር የሚያስፈልጉ መስፈርቶች፡-

- ኢንሹራንስ
- የመንጃ ፈቃድ
- የመንገድ ታክስ

እነዚህን መስፈርቶች ካላሟሉ ህግ እየጣሱ ነው። እባክዎ እንደ ጥምጥም ያሉ ሃይማኖታዊ ልብሶች ከሄልሜት የተለየ መሆናቸውን ልብ ይበሉ።

ቅጣቶች

በሕዝብ ቦታ የግል ኢ-ስኩተር ሲጠቀሙ ከተያዙ የሚከተሉትን ሊያጋጥሙዎት ይችላሉ፡-

- ያለ ኢንሹራንስ በማሸከርከር £300 ቅጣት እና በመንጃ ፈቃድ ላይ ስድስት የቅጣት ነጥቦች
- ያለ ትክክለኛ ፈቃድ በማሸከርከር £100 ቅጣት እና ከሶስት እስከ ስድስት የቅጣት ነጥቦች
- በእግረኛ መንገድ ላይ በማሸከርከር £50 ቅጣት
- በሚያሸከረክሩበት ጊዜ ሞባይል ስልክ በመጠቀም £200 ቅጣት እና ስድስት የቅጣት ነጥቦች
- በቀይ መብራቶች በማለፍ £100 ቅጣት እና ሊኖሩ የሚችሉ የቅጣት ነጥቦች
- በአልኮል ወይም በአድንዛዥ እጽ ተጽዕኖ ስር በማሸከርከር በፍርድ ቤት የሚጣሉ ቅጣቶች፣ የማሸከርከር እገዳዎች እና ሊኖር የሚችል እስራት

ህጉ በሥራ ላይ

ሥራ ማለት አሰሪው ለሠራተኛው ሥራ እንዲሰራ የሚከፍልበት ስምምነት ተብሎ ይገለጻል። ይህ ስምምነት በጽሁፍ ወይም በቃል ሊደረግ ይችላል።

መብቶች

የሠራተኛ መብቶች - በ1996 የሥራ መብቶች ህግ መሰረት ሠራተኞች ከፍትሃዊ ያልሆነ ስንብት፣ አድልዎ የተጠበቁ እንደሆኑ እና ሁሉም ሠራተኞች በክፍያ፣ በሰዓታት እና በእረፍት ረገድ በፍትሃዊነት እንደሚታዩ ይደነግጋል።

- ከጀመሩበት ቀን በ2 ወራት ውስጥ የሥራ ውሎችን የያዘ የጽሁፍ መግለጫ።
- ከእያንዳንዱ ደመወዝ ጋር የደመወዝ ወረቀቶችን የመቀበል መብት።
- የብሔራዊ ዝቅተኛ ደመወዝ የመከፈል መብት።
- ለሙሉ ጊዜ ሠራተኞች በዓመት 28 ቀናት የሆነ የበዓል ክፍያ መብት።
- የትርፍ ጊዜ ሠራተኞች ተመጣጣኝ መጠን የማግኘት መብት አላቸው።
- የትርፍ ጊዜ ሠራተኞች እንደ ሙሉ ጊዜ ሠራተኞች ተመሳሳይ መብቶች አሏቸው።
- ለአዲስ ወላጆች የሚከፈል የአባትነት ፈቃድ መብት።
- በእድሜዎ፣ በአካል ጉዳተኝነትዎ፣ በጾታዎ፣ በወሲብ ዝንባሌዎ፣ በዘርዎ፣ በሃይማኖት/እምነቶችዎ እና በእርግዝናዎ ላይ በመመስረት አድልዎ ላለመደረግ መብት።

ስንብት

ከተሰናበቱ ለ2 ዓመት ወይም ከዚያ በላይ ከሰሩ ከአሰሪዎ ሥራዎን ለምን ማቋረጥ እንዳለብዎት የጽሁፍ ማብራሪያ የማግኘት መብት አለዎት። እርጉዝ የሆነች ወይም የእናትነት የስራ ፈቃድ የተከለከለች ሴት ለምንም ያህል ጊዜ ብትሰራም የጽሁፍ ምክንያት የማግኘት መብት አላት። ፍትሃዊ ባልሆነ መንገድ ከተሰናበቱ፣ ለ2 ዓመት ወይም ከዚያ በላይ ከሰሩ ካሳ የመጠየቅ መብት አለዎት።

ጤና እና ደህንነት

አስሪዎች ሰራተኞቻቸው ደህንነቱ በተጠበቀ የሥራ ቦታ እና አካባቢ ውስጥ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለባቸው። አስፈላጊ ከሆነ ለሁሉም ሰራተኞች አስፈላጊውን መሳሪያ እና ሥልጠና መስጠት አለባቸው፤ ምክንያቱም ለሰራተኞች ማንኛውንም ስጋቶች ይቀንሳል።

እኩልነት እና መድሎዎች

በ2010 የእኩልነት አዋጅ መሠረት፣ ከእነዚህ ጥበቃ ከሚደረግላቸው ማንነቶች በማንኛውም ላይ ተመሥርቶ በማንኛውም ሰው ላይ አድልዎ መፈጸም ሕገወጥ መሆኑን ይገልጻል፡-

- እድሜ
- የጾታ ለውጥ
- ያገባ ወይም በሲቪል ግንኙነት ውስጥ መሆን
- እርጉዝ መሆን ወይም በእናትነት የስራ ፈቃድ ላይ መሆን
- የአካል ጉዳተኝነት
- ዘር፣ ቀለምን፣ ዜግነትን፣ ጎሳን ወይም ብሔራዊ ምንጭን ጨምሮ
- ሃይማኖት ወይም እምነት
- ጾታ
- የወሲብ ዝንባሌ

የሥራ ውሎች

ግልጽ እና በህግ ተፈጻሚነት ያላቸው፤ እነሱ አስፈላጊ ናቸው እናም የሥራ ውሎችን፣ ክፍያን እና ኃላፊነቶችን መዘርዘር አለባቸው፤ ከእነዚህ ውስጥ አንዳቸውም እርስዎን ይመለከቱ እንደሆነ እርግጠኛ ካልሆኑ የሚከተሉትን ማግኘት ይችላሉ፡- Citizens Advice Bureau [የዜጎች አማካሪ ቢሮ] በድረ-ገጻቸው www.cas.org.uk በኩል ወይም በአካባቢዎ ላለ ቢሮ በመደወል።

The Advisory, Conciliation and Arbitration Service, (ACAS) [የምክር፣ የእርቅ እና የመገላገል አገልግሎት] በመባልም የሚታወቀው፤ በድረ-ገጻቸው፡- www.acas.org.uk ወይም በ **0300 123 1100** በመደወል።

አስተርጓሚ ከፈለጉ ቁጥሩ ላይ መደወል እና መጠየቅ ይችላሉ። በስልክ መስማት ወይም መናገር ካልቻሉ በ **18001 0300 123 1100** የጽሑፍ መልዕክት መላክ ይችላሉ። ACAS ከሰኞ እስከ አርብ ከጠዋቱ 8am እስከ 6pm ክፍት ነው።

የወንጀል ተጎዲዎች

ማን ተጎዲ ሊሆን ይችላል?

ወንጀል እድሜ፣ ጾታ ወይም ዳራ ሳይለይ በማንም ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ተጎዲ ማለት በቀላሉ በወንጀል በሆነ መንገድ የተጎዳ ሰው ነው፤ ይህም አካላዊ ጉዳቶችን፣ ስሜታዊ ጭንቀትን ወይም የገንዘብ ኪሳራን ሊያመለክት ይችላል።

ተጎዲ ከሆንኩ ምን ማድረግ አለብኝ?

ዝም አይበሉ። እያጋጠመዎት ስላለው ነገር ለአንድ ሰው ማውራት ድጋፍ ለማግኘት እና ጉዳቱን ለማስቆም የመጀመሪያው እርምጃ ነው።

ለሚከተሉት ማውራት ይችላሉ፡-

- የታመነ የቤተሰብ አባል ወይም ጓደኛ
- ፖሊስ
- የድጋፍ ድርጅት

አንዳንድ ጊዜ መፍራት ወይም እርግጠኛ አለመሆን ሙሉ በሙሉ የተለመደ ነው፤ ነገር ግን በዚህ ውስጥ ብቻዎን እንዳልሆኑ ያስታውሱ።

እንደ ተጎዲ ያሉዎት መብቶች

በስኩትላንድ ውስጥ ወንጀል ካጋጠመዎት የተወሰኑ መብቶች እንዳሉዎት ማወቅ አስፈላጊ ነው። እነዚህ መብቶች በዚህ አስቸጋሪ ጊዜ ሊረዱዎት ይችላሉ።

- በክብር እና በአክብሮት አገልግሎት ማግኘት
- ጉዳይዎ ምን ላይ እንደሆነ መረጃ ማግኘት
- ለመቋቋም እና ለማገገም የሚረዱ የድጋፍ አገልግሎቶችን ማግኘት
- ጉዳይዎ ወደ ፍርድ ቤት ከሄደ ድጋፍ ማግኘት

በጉዳይዎ ውስጥ የተሳተፉ ሁሉም ሰዎች ለምሳሌ የፖሊስ መኮንኖች፣ ጠበቆች እና የፍርድ ቤት ሰራተኞች በአክብሮት እና በፍትሃዊነት ሊይዙዎት ይገባል።

ጥቃት

ጥቃት በሌላ ሰው ላይ የሚደረግ ጉዳት ነው። ብዙውን ጊዜ በአካላዊ ጥቃት መልክ ይወስዳል። ጥቃቱ በህግ እንደ ጥቃት እንዲታይ ጉዳት ማድረስ አያስፈልገውም። ጥቃት በእጆች እና በእግሮች ወይም እንደ እንጨቶች፣ ጡቦች ወይም ቢላዎች ባሉ መሳሪያዎች ሊፈጸም ይችላል። እንዲሁም አንድ ሰው በእርስዎ ላይ ቢተፋ ወይም ውሻቸውን በእርስዎ ላይ እንዲያስፈራሩ ቢያደርግ እንደ ጥቃት ይቆጠራል። የተባባሰ ጥቃት ወንጀሉን ይበልጥ ከባድ ያደርገዋል። ጥቃት በብዙ መንገዶች ሊባባስ ይችላል፤ ለምሳሌ በመሳሪያ አጠቃቀም፣ ተጎጂው አረጋዊ ወይም ልጅ ከሆነ፣ ወይም ተጎጂው በራሱ ቤት ውስጥ ከተጠቃ። በዚህ ሀገር ውስጥ ቢላዎች እና/ወይም መሳሪያ ይገኙ መዘዋወር ህገ-ወጥ ነው።

የጦር መሳሪያዎች

በስኩትላንድ ውስጥ ያለ ተገቢ ፈቃድ ሽጉጥ መጠቀም ወይም መያዝ ከባድ ወንጀል ነው። ስለ ጦር መሳሪያዎች ያሉት ህጎች በጣም ጥብቅ ናቸው እናም የሁሉንም ሰው ደህንነት ለመጠበቅ በስራ ላይ ይውላሉ። ይህ ደግሞ የኤሌክትሪክ ሽጉጦችን እና የፔፐር ስፕሪዎችን ያካትታል።

ወንጀሎች

- ያለ የሚሰራ የጦር መሳሪያ የምስክር ወረቀት ወይም ፈቃድ ሽጉጥ መያዝ
- ያለ ህጋዊ ምክንያት በሕዝብ ቦታ የጦር መሳሪያ መያዝ
- እንደ ዘረፋ ወይም ጥቃት ያሉ ወንጀሎችን ለመፈጸም የጦር መሳሪያ መጠቀም
- ህይወትን አደጋ ላይ ለመጣል በማሰብ የጦር መሳሪያ መያዝ
- በቤት ግቢ/በግል መኖርያ ውስጥ የተከለከሉ መሳሪያዎችን መያዝ፤ ክፍል 46፣ የ2019 የአጻፋ መሳሪያዎች ህግ
- ሽጉጦችን በህገ-ወጥ መንገድ ማቅረብ ወይም መሸጥ
- እንደ አውቶማቲክ ጦር መሳሪያዎች፣ ቢላዎች ወይም አሲዳማ ንጥረ ነገሮች ያሉ የተከለከሉ መሳሪያዎችን መያዝ።

ቅጣቶች

አንድ ሰው ያለ ተገቢ ፈቃድ ሽጉጥ ይዞ ከተያዘ እስከ 5 ዓመት እስራት ሊፈረድበት ይችላል፤ እናም ትልቅ ቅጣት መክፈል ሊኖርበት ይችላል።

ወንጀል ለመፈጸም የጦር መሳሪያ ጥቅም ላይ ከዋለ ውጤቶቹ በጣም ከባድ ሊሆኑ ይችላሉ፤ ይህም ምናልባትም የዕድሜ ልክ እስራት ሊያስከትል ይችላል። የአንድን ሰው ህይወት አደጋ ላይ ለማዋል በማሰብ የጦር መሳሪያ መያዝም የዕድሜ ልክ እስራት ሊያስከትል ይችላል።

ህገ-ወጥ ሽጉጦችን ማቅረብ ያልተገደበ እስራት ሊያስከትል ይችላል።

በሕዝብ ቦታ የውሸት ሽጉጥ መያዝ ሰዎችን ካስፈራራ ወይም በሚያስፈራራ መንገድ ከተጠቀሙበት ወደ መታሰር ሊመራ ይችላል።

በስኩትላንድ ውስጥ የወንጀል ሃላፊነት እድሜ

በስኩትላንድ ውስጥ የወንጀል ሃላፊነት እድሜ 12 ነው።

ይህ ማለት ከ12 ዓመት በታች የሆኑ ልጆች በወንጀል ሊከሰሱ ወይም ሊታሰሩ አይችሉም ማለት ነው። አንድ ልጅ ከ12 ዓመት በታች እያለ በሌላ ሰው ላይ ከባድ ጉዳት አድርጏል ወይም የማድረስ ስጋት ፈጥሯል ተብሎ ከተጠረጠረ በፖሊስ እና በማህበራዊ ሥራ ሊመረመር ይችላል።

ለሌሎች ጎጂ ሊሆን የሚችል ባህሪ ለሚያሳዩ ልጆች ድጋፍ ይገኛል።

- ልጅ ማለት ከ18 ዓመት በታች የሆነ እያንዳንዱ ሰው ተብሎ ይገለጻል።
- ይህ ህግ ልጆችን ለመጠበቅ እና በተመሳሳይ ጊዜ የሁሉንም ሰው ደህንነት ለመጠበቅ የተነደፈ ነው።

የወሲብ ወንጀሎች

የወሲብ ወንጀል ጾታዎ፣ እድሜዎ ወይም የቆዳዎ ቀለም ምንም ይሁን ምን ሊከሰት ይችላል። ከእንግዶች፣ ከጓደኞች ወይም ከቤተሰብ ሊመጣ ይችላል፤ እናም በግንኙነት እና/ወይም በጋብቻ ውስጥ ሊከሰት ይችላል። በስኩትላንድ ውስጥ የወሲብ ስምምነት እድሜ 16 ዓመት ነው። ስምምነት በማንኛውም ጊዜ ሊሰረዝ ይችላል።

አስገድዶ መድፈር

አስገድዶ መድፈር ማለት አንድ ሰው ሌላውን ሰው ያለፈቃዱ በግድ ወይም በማታለል ወደ ወሲባዊ ግንኙነት ሲያስገድድው ነው። ይህ አንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው ብልት፣ ፊንጢጣ ወይም አፍ ብልቱ ሲገባ ነው።

የወሲብ ጥቃት

ይህ ማንኛውንም የማይፈለግ የወሲብ ንክኪ ወይም አካላዊ ግንኙነትን ያመለክታል። የተለያዩ ድርጊቶችን ያጠቃልላል እናም ጾታቸው ምንም ይሁን ምን በማንም ሊከናወን ይችላል።

የወሲብ ማስገደድ

አንድን ሰው የማይፈልግ ከሆነ ግፊትን፣ ማስፈራሪያዎችን ወይም ማታለያዎችን በመጠቀም በወሲባዊ እንቅስቃሴ ውስጥ እንዲሳተፍ ማድረግ ህግን መጣስ ነው። ሁሉም ሰው አይሆንም የማለት መብት አለው፤ እናም ይህንን ማክበር አስፈላጊ ነው።

በልጆች ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎች

ከ16 ዓመት በታች ከሆኑ ሰው ጋር ማንኛውንም አይነት የወሲብ እንቅስቃሴ ማድረግ ህግን መጣስ ነው።

በምስል ላይ የተመሰረተ የወሲብ ጥቃት

ያለፈቃድ የግል ምስሎችን ማጋራት ወይም እንደሚያጋሩ ማስፈራራት ህግን መጣስ ነው። ይህ ልምምድ ብዙውን ጊዜ “የበቀል ፖርን” ተብሎ ይጠራል።

ሸዩሪዝም እና ነውረኛ ግንኙነቶች

ያለፈቃዳቸው በግል በታ ላይ አንድን ሰው በድብቅ መመልከት ወይም መቅዳት ህግን መጣስ ነው። በተጨማሪም ያለ ስምምነት ግልጽ መልእክቶችን ወይም ምስሎችን መላክም ወንጀል ነው።

ሴክስቶርሽን

የወሲብ ምዝብራ ወይም “ሴክስቶርሽን” የአንላይን ብላክሜል አይነት ነው።

በዓለም ዙሪያ ስኩትላንድን ጨምሮ የሁሉም እድሜ፣ ጾታ እና የወሲብ ዝንባሌ ያላቸው ልጆች እና ወጣቶች ዒላማ እየሆኑ ነው።

ብዙውን ጊዜ ከውጭ ሀገር የተደራጁ የወንጀል ቡድኖች አዋቂ ወንጀላዎች ገንዘብ ካልከፈሏቸው ወይም አንዳንድ ጥያቄዎችን ካላሟሉ በስተቀር የአንድን ሰው ራቁት ወይም ከፊል ራቁት ምስሎችን እና/ወይም ቪዲዮዎችን እንደሚያጋሩ ያስፈራራሉ።

ሴክስቶርሽን ከሚከተሉት ሊመጣ ይችላል፡-

- በመስመር ላይ የተጋሩ የወሲብ ወይም ተገቢ ያልሆኑ ምስሎች፣ ብዙውን ጊዜ ሌላ ሰው መስለው በሚቀርቡ ግለሰቦች።
- የተሰረቁ፣ በጠለፋ የተወሰዱ ወይም በAI ጀነሬተሮች ወይም በሌሎች የምስል ማስተካከያ ቴክኖሎጂዎች የውሸት የተሰሩ ምስሎች።

ወንጀላዎች ገንዘብ፣ የስጦታ ካርዶች ወይም Bitcoin ሊጠይቅ ይችላል። ሰውዬው የማይፈልገውን ነገር እንዲያደርግ ለማስገደድ ሊሞክሩ ይችላሉ፤ ለምሳሌ የባንክ አካውንታቸውን እንዲያገኙ ማድረግ ወይም ተጨማሪ የወሲብ ምስሎችን ወይም ቪዲዮዎችን እንዲያቀርቡ።

<https://crimestoppers-uk.org/fearless/professionals/fearless-scotland/sextortion-in-scotland>

የተለመዱ የሴክስቶርሽን ሙከራዎች ምልክቶች የሚከተሉትን ሊያካትቱ ይችላሉ፡-

- ከእርስዎ ጋር በጣም በፍጥነት ግንኙነት ለመፍጠር ይሞክራሉ። ማሽከርመም ሊሆኑ ይችላሉ፤ በጣም በቅርብ እንደሚወዱዎት ሊነግሩዎት ይችላሉ፤ ወይም የወሲብ/ነውረኛ ምስሎችን እና ቪዲዮዎችን ሊጠይቁ ይችላሉ። አንዳንዶቹ እንዲያውም መጀመሪያ የወሲብ/ነውረኛ ምስል ሊልኩልዎት ይችላሉ።
- እርስዎ የማይመቹዎትን ነገሮች እንዲያደርጉ ይጫኑዎታል። እርስዎ የማይመቹዎትን የወሲብ ነገሮች እንዲያደርጉ በተደጋጋሚ ሊጠይቁዎት ይችላሉ። አንድ ሰው እርስዎ የማይፈልጓቸውን ነገሮች እንዲያደርጉ መጠየቁ በጭራሽ ትክክል አይደለም።
- ሃክ እንዳደረጉዎት ወይም የእውቂያዎችዎን መዳረሻ እንዳላቸው ሊነግሩዎት ይችላሉ። አንዳንድ ብላክሜሊሮች ከመሣሪያ ላይ አሳፋሪ ምስሎችን ወይም መረጃዎችን እንዳገኙ ሊነግሩዎት ይችላሉ። ገንዘብ ካልተሰጣቸው በስተቀር ይህንን መረጃ እንደሚያጋሩ ሊያስፈራሩ ይችላሉ።

ይህ በእርስዎ ላይ ከደረሰ የእርስዎ ጥፋት አይደለም፤ እናም እርዳታ እና ድጋፍ ይገኛል። አይደንግጡ፤ ፖሊስ ጉዳይዎን በቁም ነገር ይመለከታል። በሚስጥር ይይዘዋል። አይፈረድብዎትም።

የሴክስቶርሽን ተጎጂ ከሆኑ

አይከፈሉ። የከፈሉ አንዳንድ ተጎጂዎች ከዚያ በኋላ ከነሱ ምንም አይሰሙም፤ ሌሎች ይከፍሉ እና ለበለጠ ገንዘብ ጫና ይደረግባቸዋል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ገንዘብ ቢከፈልም ወንጀለኞቹ ቪዲዮዎቹን ወይም ምስሎቹን ዝምብለው ያጋራሉ። ለሰውዬው ከከፈሉ ባንክዎን ማነጋገር ያስቡበት። እርስዎ የፈቀዱቸውን ክፍያዎች መልሰው ማግኘት ላይችሉ ይችላሉ፤ ነገር ግን የዩናይትድ ኪንግደም የህግ አስከባሪዎች የአሁኑን ስጋት በተሻለ እንዲረዱ ይረዳሉ።

ከወንጀለኞቹ ጋር ትርፍ አይነጋገሩ፤ የማንኛውንም ግንኙነት እና የወንጀለኛውን የመገለጫ መረጃ ቅጽበታዊ ገጽ እይታ ይውሱዱ። እንደ ማስረጃ ያስቀምጡት።

ክስተቱን ለፖሊስ በ101 በመደወል ሪፖርት ያድርጉ እና ጉዳዩን ለማህበራዊ ሚዲያ መድረክ ድረ-ገጽ ሪፖርት ያድርጉ። ከ18 ዓመት በላይ ከሆኑ ወደ **Stop NCII** (ያልተሰማሙበት የግንኙነት ምስል ጥቃት) መሄድ እና በመስመር ላይ የቅርብ ምስሎች እንዳይጋሩ ለመለየት እና ለማስወገድ የሚረዳ ነጻ መሳሪያ በመጠቀም ሪፖርት ማድረግ ይችላሉ። ከ18 ዓመት በታች ከሆኑ ወደ [Report Remove | Childline](#) መሄድ እና የራስዎን የወሲብ ምስሎች እና ቪዲዮዎች በሚስጥር ሪፖርት ማድረግ እና ከኢንተርኔት ማስወገድ ይችላሉ።

የወሲብ ወንጀል ተጎጂ ከሆኑ ከታች ካሉት ኤጀንሲዎች እርዳታ እና ምክር ማግኘት ይችላሉ፡-

- Rape Crisis Scotland - 08088 010 302**
- Victim Support Scotland - 0345 603 9213**
- Police Scotland - 101 (ድንገተኛ ያልሆነ) 999 (ድንገተኛ)**

የወሲብ ወንጀሎችን ሪፖርት ማድረግ

NHS አስገዳዶ መድፈርን ወይም የወሲብ ጥቃትን ላጋጠማቸው ሰዎች ተገቢውን ድጋፍ እና የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶችን እንዲያገኙ እድል የሚሰጥ የራስ-ሪፈራል አገልግሎት አለው።

<https://www.nhsinform.scot/sarcs>

ሴተኛ አዳሪነት

ሴተኛ አዳሪነት ለክፍያ ወይም ለሌላ ምትክ ጥቅም በወሲባዊ ግንኙነቶች ውስጥ የመሳተፍ ንግድ ወይም ልምምድ ተደርጎ ይታያል። በሴተኛ አዳሪነት የተሰማሩትም ሆኑ ወሲብ ለመግዛት የሚፈልጉት ለክስ ተጠያቂ ሊሆኑ ይችላሉ።

የሕዝብ ልመና፡- በሕዝብ ቦታዎች ለሴተኛ አዳሪነት ዓላማ መጠየቅ ወይም መቆየት ህግን መጣስ ነው። ወሲብ ለመግዛት ለመሞከር በሕዝብ ቦታ ላይ በተሸከርካሪ ወይም በእግር ላይ ያለን ሰው መቅረብ ህገ-ወጥ ነው።

ምን ህገ-ወጥ ነው?

የጋለሞታ ቤት ማስተዳደር፡- ሴተኛ አዳሪነት የሚከሰትበትን ቦታ ማስተዳደር ወይም ለማስተዳደር መርዳት ህገ-ወጥ ነው።

ማስተኛት እና ብዝበዛ፡- ከሌላ ሰው በሴተኛ አዳሪነት ተሳትፎ ትርፍ ማግኘት ወይም አንድን ሰው ያለፍቃዱ ወደዚህ ማስገደድ ከባድ ወንጀል ነው።

የሰው ዝውውር

አዘዋዋሪዎች ብዙውን ጊዜ ተጋላጭ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ ያሉ ግለሰቦችን ያነጣጥራሉ እና እነሱን ለመቆጣጠር ማስፈራሪያዎችን፣ ውሸቶችን ወይም ጥቃትን ይጠቀማሉ። ብዙ ተጎጂዎች በሐሰት ቃል ኪዳኖች ወደተለያዩ ቦታዎች ይወሰዳሉ ከዚያም ይበዘበዛሉ። ይህ ከባድ ወንጀል ነው፤ እናም የተጎዳ ማንኛውም ሰው ደህንነቱ የተጠበቀ ስሜት እንዲሰማው እና ድጋፍ እንዲያገኝ ይገባዋል።

ስደተኛ ሠራተኞች እንደ ግብርና፣ ፋብሪካዎች፣ ሆቴሎች እና ምግብ ቤቶች ባሉ ኢንዱስትሪዎች በኩል ሊበዘበዙ ይችላሉ።

ምልክቶቹን ይፈልጉ፡-

- ብዙ የውጭ ዜጎች አብረው ይኖራሉ
- ነዋሪዎች በመደበኛነት ይለወጣሉ
- ባልተለመዱ የቀን እና/ወይም የሌሊት ጊዜያት ይጓጓዛሉ
- የሠራተኞቹ እንቅስቃሴዎች ክትትል እና ቁጥጥር ይደረግባቸዋል
- ሠራተኞች አሰሪዎችን፣ ፖሊስን ወይም ሌላ ማንኛውንም የውጭ ኤጀንሲዎችን የሚፈሩ ሊመስሉ ይችላሉ።
- ሠራተኞች የአረፍት ቀናት ወይም የበዓል ጊዜ የላቸውም
- ሠራተኞች እንደ ቁስሎች፣ ቁርጥኞች እና ያልታከሙ የህክምና ችግሮች ምልክቶች ያሉ የአካላዊ ጥቃት ምልክቶችን ያሳያሉ
- ሠራተኞች የተመጣጠነ ምግብ እጥረት፣ የውሃ እጥረት፣ ድካም እና ደካማ የግል ንጽህና ምልክቶችን ያሳያሉ

የግዳጅ ሥራ

የቤት ውስጥ ባርነት የዘመናዊ ባርነት አይነት ነው። ይህ አዋቂ ወይም ልጅ አገልጋይ እንዲሆን የሚገደድበት ነው።

- ምልክቶቹን ይፈልጉ፡-
- ሰውዬው ከቤት እምብዛም እንዲወጣ አይፈቀድለትም
- ትክክለኛ የመኝታ ቦታ የላቸውም፤ ስለዚህ ወለል ላይ ወይም ሶፋ ላይ ይተኛሉ
- ደካማ አመጋገብ አላቸው
- ለአእምሮ፣ ለአካል፣ ለወሲብ ጥቃት፣ ለማስፈራሪያዎች ወይም ለሌላ ጭካኔ ይዳረጋሉ
- አንድ ልጅ ትምህርት ቤት ደካማ ክትትል ሊኖረው ይችላል እና ከጓደኞቹ ጋር ለመጫወት ጊዜ የለውም

የጥላቻ ወንጀል

የጥላቻ ወንጀል በተወሰኑ የተጠበቁ ቡድኖች ላይ ባለው ቁጣ ወይም ጥላቻ የተነሳ በሰው ወይም በንብረት ላይ የሚፈጸም ወንጀል ነው።

አንድ ሰው በሚከተለው ማንነት ምክንያት ኢላማ አድርጎኛል ብለው ካመኑ፣ የጥላቻ ወንጀል ስለባ ሊሆኑ ይችላሉ፡-

- እድሜ
- የአካል ጉዳተኝነት
- ዘር (ቀለምን፣ ዜግነትን፣ ጎሳን ወይም ምንጭን ጨምሮ)
- ሃይማኖት ወይም እምነት
- የወሲብ ዝንባሌ
- የትራንስጀንደር ማንነት
- የጾታ ባህሪያት ልዩነቶች (ኢንተርሴክስ)

የጥላቻ ወንጀል የሚከተሉትን ጨምሮ በርካታ ቅርጾችን ሊወስድ ይችላል፡-

- ግድያ
- አካላዊ ጥቃት
- የንብረት ጉዳት፣ ለምሳሌ ግራፊቲ፣ በእሳት ማቃጠል፣ የንብረት ማውደም
- የሚያናድ ወይም የሚያስፈራራ ባህሪ፣ ነውረኛ ጥሪዎችን ወይም ምልክቶችን ጨምሮ
- አፀያፊ ደብዳቤዎች፣ በራሪ ወረቀቶች፣ ፖስተሮች
- የቃል ጥቃት ወይም ስድብ፣ ስም ማጥፋትን ጨምሮ
- የመስመር ላይ ጉልበተኝነት እና በደል
- ትንኮሳ

በስልክ

ድንገተኛ ያልሆነ ክስተትን ለፖሊስ ሪፖርት ማድረግ ይቻላል፡-

ድንገተኛ፡- ክስተቱ እየተከናወነ ከሆነ ወይም አስቸኳይ አደጋ ካለ **999** ላይ ይደውሉ

ድንገተኛ ያልሆነ፡- ድንገተኛ ያልሆኑ ክስተቶችን ሪፖርት ለማድረግ **101** ላይ ይደውሉ

አንላይን

Police Scotland አንላይን ቅጽ፡- [የጥላቻ ወንጀል ሪፖርት ማድረጊያ ቅጽን](#) በመጠቀም ሪፖርት ያቅርቡ

በአካል

ማንኛውንም የአካባቢ ፖሊስ ጣቢያ መጎብኘት።

የሶስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረጊያ ማዕከላት

በቀጥታ ለፖሊስ ሪፖርት ለማድረግ የማይመቻቸው ሰዎች የሶስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረጊያ ማዕከላት አማራጭ ይሰጣሉ። በአካባቢው የማዕከላት አጠቃላይ ዝርዝር [በPolice Scotland ድረ-ገጽ](#) ላይ ይገኛል።

አደንዛዥ እጾች

አደንዛዥ እጾችን መውሰድ ጤናዎን በከፍተኛ ሁኔታ ሊጎዳ እና ሞት ሊያስከትል ይችላል። በህግ ቁጥጥር ስር ያሉ ሁለት አይነት አደንዛዥ እጾች አሉ፡- ሁልጊዜ ህገ-ወጥ የሆኑ (ለምሳሌ ካናቢስ፣ ሄሮይን፣ ኤክስታሲ፣ ኮኬይን፣ ወዘተ) እና ከዶክተር ወይም ከጥርስ ሐኪም የሚሰጥ ማዘዣ ከሌለዎት በስተቀር ህገ-ወጥ የሆኑ (ለምሳሌ ሞርፊን፣ ሜታዶን፣ የህክምና ካናቢስ፣ ወዘተ)። ቁጥጥር የሚደረግባቸውን አደንዛዥ እጾች መያዝ ወይም ቁጥጥር የሚደረግባቸውን አደንዛዥ እጾች ለሌላ ሰው ማቅረብ ህገ-ወጥ ነው። አደንዛዥ እጾችን ካቀረቡ ወደ እስር ቤት ሊላኩ ይችላሉ። የካናቢስ ተክሎችን እራስዎ ማብቀል ወይም የሌላ ሰው የካናቢስ ተክሎችን መንከባከብ ህገ-ወጥ ነው። ቁጥጥር የሚደረግባቸውን አደንዛዥ እጾች በመስራት ላይ መሳተፍ ህገ-ወጥ ነው።

ገንዘብ ማሸሻ

በወንጀል እንቅስቃሴ ገንዘብ መጠቀም ወይም ማግኘት ህገ-ወጥ ነው፤ እናም ያስከስሳል። እባክዎ ያለዎትን ማንኛውንም ገንዘብ ለማስጠበቅ በአካባቢ ባንክ ይመዝገቡ እና ገንዘቡ እንደ ሥራዎ ካሉ ታማኝ ምንጭ መምጣቱን ያረጋግጡ።

ማጭበርበር

ማጭበርበር ማለት አንድ ሰው ሌላን ሰው ወይም ድርጅት በማታለል ገንዘብን፣ ንብረትን ወይም ዋጋ ያለው ነገርን ፍትሃዊ ባልሆነ መንገድ ሲያገኝ ነው።

የማጭበርበር አይነቶች

- የማንነት ማጭበርበር፡- የሌላ ሰውን የግል ዝርዝሮች በመጠቀም ብድር ለማግኘት ወይም ወንጀሎችን ለመፈጸም
- የመስመር ላይ ማጭበርበሮች፡- ሰዎችን ገንዘብ ወይም መረጃ እንዲሰጡ ለማታለል የሚያገለግሉ የውሸት አሜይሎች፣ የጽሑፍ መልእክቶች ወይም ድረ-ገጾች
- የጥቅማጥቅም ማጭበርበር፡- እርስዎ የማይገቡዎትን የመንግስት ጥቅማጥቅሞች ለማግኘት መዋሸት
- የኢንሹራንስ ማጭበርበር፡- ክፍያዎችን ለመቀበል የውሸት ጥያቄዎችን ማቅረብ
- የባንክ ማጭበርበር፡- የሌላ ሰውን አካውንት ለመድረስ የተሰረቁ የካርድ ዝርዝሮችን ወይም የውሸት መረጃን መጠቀም
- የንግድ ማጭበርበር፡- እንደ የውሸት ደረሰኞች፣ የሂሳብ ማጭበርበሮች ወይም የኩባንያ ገንዘብ አላግባብ መጠቀም

ቅጣቶች

ቅጣቶች፡- ከብዙ መቶ እስከ ብዙ ሺህ ፓውንድ

የማኅበረሰብ ክፍያ ትዕዛዞች፡- ያልተከፈለ ሥራን እና ክትትልን ጨምሮ

የተሰረቀ ገንዘብ ወይም እቃዎች መመለስ

የእስራት ቅጣቶች፡- ይበልጥ ከባድ ወይም ተደጋጋሚ ማጭበርበሮች እስር ቤት ውስጥ ጊዜ እንዲያሳልፉ ሊያደርጉ ይችላሉ (በአንዳንድ ሁኔታዎች እስከ 10 ዓመት ወይም ከዚያ በላይ)

የሳይበር ወንጀል

ወንጀለኞች የኢንተርኔት እና የመረጃ ቴክኖሎጂን ሊጠቀሙ ይችላሉ። የሳይበር ወንጀለኞች አካውንቶቻችንን፣ መረጃዎቻችንን እና መሳሪያዎቻችንን እንዳያገኙ መከላከል ከመቼውም ጊዜ በላይ አስፈላጊ ነው። ይህ የአንላይን ባንክ እና ግብይትን፣ ኢሜይል እና ማህበራዊ ሚዲያን ያካትታል። ማጭበርበሮች ለግል ጥቅም ሲባል ማታለል ጥቅም ላይ የሚውልባቸው ወንጀለኞች ናቸው። ብዙውን ጊዜ ገንዘብን ወይም የግል መረጃን ለማግኘት ይደረጋል።

ከተለያዩ የማጭበርበር ዓላማዎች እና ምልክቶች በመረዳት የግል መረጃዎን ብዙውን ጊዜ በዓለም ዙርያ ከሚሰሩ አጭበርባሪዎች መጠበቅ ይችላሉ።

ከእነዚህ ማጭበርበሮች በስተጀርባ ያሉት ወንጀለኞች አያዳሉም፤ ማንንም ዲላማ ያደርጋሉ እና ለተጽዕኖው ወይም ለውጤቶቹ ምንም ግድ የላቸውም።

ያስታውሱ፤ አንድ ነገር ትክክል የማይመስል ከሆነ ምናልባት ትክክል አይደለም።

ማንኛውም ማጭበርበር ለፖሊስ በ101 በመደወል ሪፖርት መደረግ አለበት።

የፒሺንግ ኢሜይሎች

የፒሺንግ ኢሜይሎች የማይታወቅ ሊሆኑ እንዲችሉ፣ ገንዘብ እንዲሰጡ ወይም የግል መረጃ እንዲያካፍሉ ለማድረግ የተነደፉ ናቸው።

አስቸኳይ ሊመስሉ እና ማስፈራሪያዎችን ሊይዙ ይችላሉ። ሁልጊዜ የእውቂያ መረጃቸውን ሁለቴ ይፈትሹ እና ያልታወቁ የስልክ ቁጥሮችን እና ኢሜይሎችን ይፈልጉ። ከማያውቋቸው ሰዎች የሚመጡ ሊንኮችን አይጫኑ።

ሊፈልጓቸው የሚገቡ ምልክቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡-

- ኢሜይሉ ስምዎን አይጠቀምም፤ ምክንያቱም እርስዎን በትክክል ስለማያውቁ
- የፊደል እና የሰዋስው ስህተቶች
- የተለመደ የሚመስል ነገር ግን ትክክል የማይመስል ምስል ወይም ንድፍ
- ከይፋዊ ኩባንያ ጋር ተመሳሳይ የሚመስል ነገር ግን በትክክል የማይዛመድ ያልተለመደ የኢሜይል አድራሻ
- ያልታወቀ ሊንክ እንዲጫኑ ማበረታታት። እርግጠኛ ካልሆኑ ሊንኩን አይጫኑ እና የድርጅቱን ድረ-ገጽ በቀጥታ ይጎብኙ።

ማንኛውንም አጠራጣሪ ኢሜይሎች ወደ report@phishing.gov.uk ማስተላለፍ ይችላሉ። ከዚያም የብሔራዊ ሳይበር ደህንነት ማዕከል - NCSC.GOV.UK ይመረምረዋል።

ከእንስሳት ጋር የተያያዙ ህጎች

ውሾች (የእርሻ እንስሳትን ጥበቃ) (ማሻሻያ) (ስኮትላንድ) ህግ 2021

ይህ ህግ በግብርና መሬት ላይ የእርሻ እንስሳት ጥበቃን ያጠናክራል፡-

- ይህ ህግ በኖቬምበር 5፣ 2021 በሥራ ላይ የዋለ ሲሆን ውሾች የእርሻ እንስሳትን እንዲጎዱ ወይም እንዲያስፈራሩ ማድረግ ህገ-ወጥ ያደርጋል
- ህጉ “የእርሻ እንስሳትን” በሰፊው ይገልጻል፤ እንደ በጎች፣ ላሞች፣ ፍየሎች፣ ፈረሶች፣ አሳማዎች፣ አልፓካዎች፣ አጋዘኖች፣ ሰጎኖች እና የተለያዩ የጨዋታ ወፎችን ያጠቃልላል
- በዚህ ህግ መሰረት አንድ ውሻ እነዚህን እንስሳት ቢያሳድድ ወይም ቢያስጨንቅ እና እንደ በውጥረት የሚከሰት ፅንሰ ማስወረድ ያሉ ችግሮችን ቢያስከትል እንደ ወንጀል ይቆጠራል
- ለእንደዚህ አይነት ድርጊቶች ቅጣቶች ከባድ ናቸው፤ ቅጣቶች እስከ £40,000 ወይም እስከ አንድ አመት እስራት ይደርሳሉ። በተጨማሪም ወንጀለኞች ውሾችን ከመያዝ ወይም ወደ ግብርና መሬት ከመግባት ገደቦች ሊገጥማቸው ይችላል።
- ፖሊስ አሁን ማስረጃ ለመሰብሰብ ውሾችን ከስተቱ ከተከሰተበት ቦታ ብቻ ሳይሆን ከማንኛውም የእርሻ ቦታ የመውሰድ ስልጣን አለው
- እንዲሁም ለተሳተፉት ውሾች የእንስሳት ህክምና ፍተሻዎችን እና ምርመራዎችን ማዘጋጀት ይችላሉ።

በስኮትላንድ ውስጥ እንደ XL Bully ውሻ ያሉ የተወሰኑ የውሻ ዝርያዎችን ያለ አፍ መሸፈኛ እና ገመድ በሕዝብ ቦታ መያዝ ህገ-ወጥ ነው። እንዲሁም ይህንን አይነት ውሻ መሸጥ፣ መስጠት፣ ማራባት፣ መተው ወይም ማስተዋወቅ ህግን መጣስ ነው።

ከጁላይ 31, 2024 ጀምሮ ከቀነ-ገደቡ በፊት ካላመለከቱ በስተቀር፣ ልዩ ፈቃድ ካላገኙ በስተቀር የXL Bully ውሻ መያዝ ህገ-ወጥ ሆኗል። ከዚያ ቀን በኋላ ለመያዝ ፈቃድ ለማግኘት ብቸኛው መንገድ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ነው።

የXL Bully ውሻ ሲይዙ የሚያስፈልጉ መስፈርቶች

- የሚሰራ ልዩ የምስክር ወረቀት ካለዎት (ወይም ከነበረዎት) የሚከተሉትን ማድረግ አለብዎት፡-
- ውሻውን በተመዘገበው አድራሻ ማቆየት (ጊዜያዊ ዝውውሮች በዓመት እስከ 30 ቀናት)
- በማንኛውም የሕዝብ ቦታ ላይ አፍ መሸፈኛ እና ገመድ መጠቀም፤ በመኪና ውስጥም ጨምሮ
- ማይክሮፎን ማድረግ፤ መውለድ እንዳይችል ማድረግ እና በቤት ውስጥ ደህንነቱ በተጠበቀ ቦታ ማቆየት
- የሶስተኛ ወገን የሕዝብ ተጠያቂነት ኢንሹራንስ መጠበቅ
- ሲጠየቁ የምስክር ወረቀትዎን፣ ኢንሹራንስዎን ማቅረብ እና በ5 ቀናት ውስጥ ማይክሮፎን እንዲነበብ መፍቀድ
- ያለማክበር ቅጣቶች፡- እስከ £5,000 ቅጣት፣ እስከ 6 ወር እስራት ወይም ሁለቱም

ጥያቄዎች፡- xlbullydogenquiries@gov.scot

የህግ ባለስልጣናት

የፖሊስ መኮንን

ዋና ሚና

ሰዎችን ደህንነታቸው የተጠበቀ ማድረግ፣ ወንጀልን መከላከል እና መመርመር።

ለማን እንደሚሰሩ

የአካባቢ ወይም የብሔራዊ ፖሊስ (ለምሳሌ Police Scotland)

ከአሜሪካ ጋር ይገናኛሉ?

አይ - የእነሱ ሥራ አይደለም። ፖሊስ የሰደት ሁኔታዎን ሊፈትሽ ይችላል፤ ነገር ግን ይህንን በመደበኛነት አይደርግም።

የኒፎርም

ጥቁር የኒፎርም ከቢጫ ጃኬቶች ጋር (Police Scotland)፣ የፖሊስ ባጅ።

ደህንነቱ በተጠበቀ መልኩ ማነጋገር ይችላሉ?

አዎ። ስለ ወንጀል፣ ስለ ደህንነት ወይም ስለ ድንገተኛ አደጋዎች ያለ ፍርሃት ከፖሊስ ጋር ማውራት ይችላሉ።

መቼ ነው የሚያገኛቸው?

ወንጀሎችን ሪፖርት ሲያደርጉ፣ ድንገተኛ አደጋዎች (ለምሳሌ 999)፣ የደህንነት ስጋቶች፣ የቤት ውስጥ ጥቃት፣ የጥላቻ ወንጀል፣ ወዘተ።

ሰዎችን የማስወጣት መብት አላቸው?

አይ። ፖሊስ ከሀገር አያስወጣም ወይም የአሜሪካ ሁኔታን አይወስንም።

ቤትዎ መግባት ይችላሉ?

በፍቃድ፣ ለደህንነት ስጋቶች ወይም በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ብቻ።

የኢሚግሬሽን መኮንን

ዋና ሚና

የኢሚግሬሽን ህጎችን ማስፈጸም (ለምሳሌ ቪዛዎች፣ የጥገኝነት ጥያቄዎች፣ ከሀገር ማስወጣት)

ለማን እንደሚሰሩ

የዩናይትድ ኪንግደም መንግስት – Home Office (የኢሚግሬሽን ማስፈጸሚያ)

ከኢሚግሬሽን ጋር ይገናኛሉ?

አዎ – የአነሱ ሥራ ነው። የኢሚግሬሽን ወረቀቶችን ሊፈትሹ ወይም ከሀገር ማስወጣቶችን ሊያካሂዱ ይችላሉ።

የኒፎርም

የሲቪል ልብሶች ወይም “የኢሚግሬሽን አስፈጻሚ” የሚል ጥቁር ጃኬቶች።

ደህንነቱ በተጠበቀ መልኩ ማነጋገር ይችላሉ?

ከተጠየቁ ከህግ ድጋፍ ጋር ማነጋገር ይችላሉ፤ ነገር ግን ያለ ምክር ማውራት አይጠበቅብዎትም።

መቼ ነው የሚያገኟቸው?

በቪዛ ፍተሻዎች፣ በጥገኝነት ቃለ-መጠይቆች፣ በHome Office ጉብኝቶች ወይም በድንበር ፍተሻዎች።

ሰዎችን የማስወጣት መብት አላቸው?

አዎ። የሰደት መኮንኖች ብቻ ከሀገር ማስወጣትን መጀመር ወይም ማከናወን ይችላሉ።

ቤትዎ መግባት ይችላሉ?

በትዕዛዝ ወይም የተወሰኑ የህግ ስልጣኖች ሲኖሩ ብቻ።

አሁን እርዳታ ይፈልጋሉ?

እርስዎ ወይም የሚያውቁት ሰው አደጋ ላይ ከሆኑ ወይም አስቸኳይ እርዳታ ከፈለጉ **999** ላይ ይደውሉ።

ድንገተኛ ላልሆኑ ጉዳዮች **Police Scotlandን 0101** ደውለው ያግኙ ወይም ከታች ከተዘረዘሩት የድጋፍ ድርጅቶች አንዱን ያግኙ፡-

Victim Support Scotland

0800 160 1985

www.victimsupport.scot

Samaritans

116 123

www.samaritans.org

Scottish Women's Aid

0800 027 1234

www.womensaid.scot

Childline

0800 1111

www.childline.org.uk

Trafficking Awareness Raising Alliance (TARA)

0141 276 7724 (24/7)

www.communitysafetyglasgow.org.uk

Migrant Help

ድረ-ገጽ፡- www.migranthelpuk.org

የድጋፍ መስመር፡- **0808 8010 503 (24/7)**

የዘመናዊ ባርነት እና የሰው ዝውውር ተጎጂዎችን ይደግፋል፤ ምክርን፣ አስተማማኝ መኖርያን እና ከስደት እና ከማገገም ጋር እርዳታን ይሰጣል።

National Ugly Mugs (NUM)

ድረ-ገጽ፡- www.uglymugs.org

ስለ አደገኛ ግለሰቦች ማስጠንቀቂያዎችን በማጋራት እና የደህንነት መሳሪያዎችን፣ የሪፖርት ማድረጊያ ስርዓቶችን እና የስሜት ድጋፍን በማቅረብ የወሲብ ሠራተኞችን ይደግፋል።

Rape Crisis Scotland

ድረ-ገጽ፡- www.rapecrisisscotland.org.uk

የእርዳታ መስመር፡- **08088 01 03 02** (በየቀኑ፣ ከምሽቱ 6 pm–12 am)

የወሲብ ብዝበዛን ላጋጠማቸው ጨምሮ በወሲባዊ ጥቃት የተጎዳ ማንኛውንም ሰው ይደግፋል።

Scottish Women’s Aid

ድረ-ገጽ፡- www.womensaid.scot

የቤት ውስጥ ጥቃትን የሚያጋጥማቸው ሴቶችን፣ ልጆችን እና ወጣቶችን ይደግፋል፤ በሴተኛ አዳሪነት ወይም በዝውውር ውስጥ የተሳተፉትን ጨምሮ።

Guardianship Scotland

ድረ-ገጽ፡- www.aberlour.org.uk/get-help/guardianship-scotland

Debt Advice [የእዳ ምክር]

ድረ-ገጽ፡- www.stepchange.org

የእርዳታ መስመር፡- 0800 138 111

ከሰኞ እስከ አርብ 8am-8pm እና ቅዳሜ 9am-2pm

LGBT+ Helpline Scotland

ድረ-ገጽ፡- www.lgbthealth.org.uk

ኢሜይል፡- helpline@lgbthealth.org.uk

የእርዳታ መስመር፡- 08000 464 7000

ማክሰኞ፣ ረቡዕ፣ ሐሙስ (12-9pm)፣ እሁድ (1-6pm)

Money Advice Scotland

ድረ-ገጽ፡- www.moneyadvicescotland.org.uk

ኢሜይል፡- info@moneyadvicescotland.org.uk

Sextortion [ሴክስቶርሽን] (የሰስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረጊያ)

ድረ-ገጽ፡- www.crimestoppers-uk.org

www.crimestoppers-uk.org/fearless

የእርዳታ መስመር፡- **0800 555 111**

የሶስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረግ ጣቢያዎች

በቀጥታ ፖሊስን ለማግኘት የማይመቻቸው ተገጂዎች ወይም ምስክሮች የሶስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረግ ጣቢያን መጠቀም ይችላሉ፤ ይህም ግለሰቦች የጥላቻ ወንጀሎችን ወይም ክስተቶችን በነጻ ድርጅት በኩል ሪፖርት እንዲያደርጉ ያስችላቸዋል። ተጨማሪ መረጃ እና የተፈቀደላቸው የሶስተኛ ወገን ሪፖርት ማድረግ ማዕከላት ዝርዝር በ**Police Scotland** ድረ-ገጽ ላይ ይገኛል፡- www.scotland.police.uk

ወንጀልን 100% ማንነትን ሳይገልጹ ሪፖርት ማድረግ

Crimestoppers ማንም እርስዎን መለየት ሳይችል ስለ ወንጀል መረጃ እንዲያጋሩ የሚያስችል ነጻ በጎ አድራጎት ድርጅት ነው። የእርስዎን IP አድራሻ፣ የስልክ ቁጥር ወይም ሌላ ማንኛውንም የእውቂያ ዝርዝር መከታተል አይችሉም።

አንላይን በwww.crimestoppers-uk.org ሪፖርት ማድረግ ወይም በ0800 555 111 መደወል ይችላሉ። በጎ አድራጎት ድርጅቱ በተጨማሪም ባለብዙ ቋንቋ አገልግሎት ይሰጣል፤ ይህም ማለት በስልክ ወይም አንላይን ከ140 በላይ በሆኑ ቋንቋዎች ሪፖርት ማድረግ ይችላሉ፤ ትርጉምም ይሰጣል።

ወጣቶችም በበጎ አድራጎት ድርጅቱ የወጣቶች አገልግሎት በኩል ምክር ማግኘት እና ማንነታቸውን ሳይገልጹ ሪፖርት ማድረግ ይችላሉ።- www.fearless.org ወይም በ 0800 555 111 በመደወል።

#MakeaDifference [#ልዩነትእንፍጠር]

ስለ ስኮትላንድ ህግ ለበለጠ መረጃ የሚከተለውን ድህረ ገጽ ይጎብኙ፡-

www.nclanarkshire.ac.uk/scotslaw

የህግ ማስተባበያ

በዚህ ቡክሌት ውስጥ የተካተተው መረጃ እንደ አጠቃላይ መመሪያ ብቻ ጥቅም ላይ መዋል ያለበት ሲሆን የህግ ዝርዝር መግለጫ አይደለም። በስኮትላንድ የራሷ ነጻ የህግ ስርዓት አላት እና በስኮትላንድ ውስጥ ያሉ ህጎች ብዙውን ጊዜ ከሌሎች የዩናይትድ ኪንግደም ክፍሎች ሊለያዩ ይችላሉ። የህግ ምክር ከፈለጉ ሁልጊዜ በስኮትላንድ ውስጥ ጠበቃን ወይም የCitizens Advice Bureau [የዜጎች ምክር ቢሮን] ማግኘት አለብዎት።

እባክዎ ልብ ይበሉ፡- በዚህ ህትመት ውስጥ የተካተተው መረጃ በሚታተምበት ጊዜ ትክክል ነበር።

© New College Lanarkshire 2026
የተመዘገበ የበጎ አድራጎት ድርጅት ቁጥር፡- SC021206